

„Strategia SBP na lata 2010-2021”. Zadanie 1. Badanie potrzeb pracowników bibliotek i informacji naukowej w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz integracji zawodowej
Zadanie współfinansowane przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

**Wykorzystanie przez pracowników bibliotek pedagogicznych oferty SBP
w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego, wydawnictw
tradycyjnych i dostępnych w Internecie oraz platformy cyfrowej.**

Raport

Opracował zespół badawczy w składzie:

Barbara Budyńska
Małgorzata Jezierska
Adam Rusek

Uwagi ogólne

W czerwcu 2011 r. na zlecenie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, który realizuje projekt w ramach „Strategii SBP na lata 2010-2021” współfinansowany przez FRŚI, przeprowadzono badania ankietowe wśród osób zatrudnionych w bibliotekach pedagogicznych. Sondaż miał na celu zbadanie **wykorzystania** zróżnicowanej oferty SBP kierowanej do bibliotekarzy: różnych form doskonalenia zawodowego i szkoleń, czasopism i wydawnictw zwartych oraz strony internetowej Stowarzyszenia. W kwestionariuszu ankiety zawarto również pytania na temat **oceny** przez respondentów tej oferty oraz **zapotrzebowania** na nią.

Były to drugie z kolei badania środowiskowe SBP realizowane w ramach projektu. Pierwsze przeprowadzono wśród bibliotekarzy zatrudnionych w bibliotekach publicznych. Cel jaki przyświecał organizatorom obu sondaży był ten sam, jednak ze względu na specyfikę bibliotek publicznych i pedagogicznych, sposób zorganizowania obu sieci i liczebność zatrudnionych w nich pracowników ogółem, przyjęto nieznacznie odmienne zasady doboru respondentów oraz sposób przeprowadzenia sondażu.

W czerwcu br. pocztą elektroniczną rozesłano do dyrektorów 49 wojewódzkich bibliotek pedagogicznych list Przewodniczącej Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich wyjaśniający cele i metodę badania ankietowego z prośbą o zachęcenie pracowników do uczestnictwa w tej inicjatywie SBP. W piśmie podano informację o adresie w portalu sbp.pl, pod którym znajdował się formularz ankiety do pobrania. Wypełnione ankiety respondenci przekazywali za pośrednictwem poczty elektronicznej lub poczty tradycyjnej.

Podobnie jak w przypadku badań przeprowadzonych w środowisku pracowników bibliotek publicznych, sondażem objęto dwie grupy bibliotekarzy z placówek pedagogicznych (wyróżnionych ze względu na okres zatrudnienia): pracujących stosunkowo krótko (staż: do 5 lat w bibliotekarstwie) i doświadczonych, długoletnich pracowników (staż: 20-25 lat). Celem wyodrębnienia tych zbiorów było ustalenie, czy postawy odnośnie oferty SBP zróżnicowane są w zależności od stażu pracowników. W odróżnieniu natomiast od pierwszego badania, które objęło pracowników bibliotek publicznych z trzech województw, w drugim, o wypełnienie ankiety poproszono określone grupy respondentów z całego kraju. Konieczność rozszerzenia zasięgu badań wynikała z mniejszej liczebności pracowników bibliotek pedagogicznych ogółem, a także z dążenia do uzyskania podobnej liczebnie badanej grupy. Jednak mimo wielu wysiłków kompletnych informacji o ogólnej liczbie pracowników bibliotek pedagogicznych w Polsce oraz liczebności interesujących nas kategorii nie udało się

uzyskać¹. Według niepełnych danych o stanie zatrudnienia w bibliotekach pedagogicznych (opartej na podstawie danych z 37 bibliotek głównych stopnia wojewódzkiego) liczba pracowników działalności podstawowej w momencie badań wynosiła 1268 osób, z tego 31,9% stanowiła zbiorowość odpowiadającą założeniom badawczym (404 osoby: 168 ze stażem pracy w bibliotekarstwie do 5 lat i 236 osób ze stażem 20-25 lat). Z tej grupy ankiety odesłało 211 osób (łącznie odesłano 232 odpowiedzi, z czego 21 nie zakwalifikowano, ponieważ ich autorzy nie posiadali odpowiedniego stażu w bibliotekarstwie). Otrzymane ankiety stanowią 52,2% odpowiedzi grupy będącej przedmiotem badań. Z tych 211 ankiet większość – 129 – pochodzi od pracowników doświadczonych (staż 20-25 lat); pozostałe (82) – od pracowników młodych, z co najwyżej 5-letnim stażem. Zatem w grupie bibliotekarzy o długim stażu wypełniło ankietę 54,7%, spośród młodszych stażem – 48,8%. W większości odpowiedzieli na ankietę pracownicy bibliotek głównych (140 ankiet, 66,3% wszystkich odpowiedzi); co trzecia odpowiedź pochodziła od bibliotekarza z filii (71 ankiet, 33,7%).

Tab. 1. Badana zbiorowość

Ogółem pracowników pedagogicznych	Pracownicy bibliotek pedagogicznych spełniający kryteria badania			Pracownicy bibliotek pedagogicznych, którzy wzięli udział w badaniu				
	Ogółem	Staż do 5 lat	Staż 20-25 lat	Ogółem	Staż do 5 lat	Staż 20-25 lat	Biblioteki główne	Filie pedagogiczne
1268	404	168	236	211	82	129	140	71

Wypełnione ankiety pochodziły z 62 miejscowości, z bibliotek pedagogicznych o różnym statusie (wojewódzkich, samodzielnych) oraz z ich filii. Nie pozyskano natomiast ankiet z 7 bibliotek wojewódzkich.

W niniejszym opracowaniu respondentów podzielono na osobne kategorie, wyróżnione pod względem długości stażu: do 5 lat i 20-25 lat. Zróżnicowanie ze względu na status placówki zatrudniającej (biblioteki główne – filie) jest mniej istotne, ponieważ obie instytucje działają w zbliżonych do siebie rozmiarach i charakterem osadnictwa zbiorowościach.

I. Bibliotekarze z małym stażem pracy (do 5 lat)

Jak już wspomniano, odpowiedzi na naszą ankietę udzieliło 82 pracowników bibliotek pedagogicznych zatrudnionych nie dłużej niż 5 lat, w tym 53 bibliotekarzy z placówek głównych i 29 z filii.

¹ Według danych GUS za 2009 r. w 331 bibliotekach pedagogicznych pracowało 1865 pracowników działalności podstawowej.

1. Płeć, wiek, miejsce pracy, stanowisko.

Bibliotekarze zatrudnieni nie dłużej, niż 5 lat są najczęściej pracownikami placówek położonych w miastach niewielkich, nie przekraczających 50 tys. mieszkańców (34,1%). Nieco mniejszy odsetek badanych pochodzi z miast 100-200.tysięcznych (26,8%). W miejscowościach największych (liczących powyżej 200 tys. mieszkańców) zatrudnionych jest 22,0% respondentów, a w ośrodkach średniej wielkości (50-100.tysięcznych) – 17,1%.

Badaną zbiorowość tworzą z reguły kobiety (85,4%; mężczyźni – 13,4%, 1,2% – brak danych) w wieku nie przekraczającym 40 lat (90,3%; zob. tab. 2). Zaledwie 17,1% próby należy do SBP (14 osób ze 82).

Tab. 2. Wiek bibliotekarzy z niewielkim stażu pracy (N=82)

Przedział wieku	Liczebność	%
do 25 lat	4	4,9
26-30 lat	34	41,5
31-40 lat	36	43,9
41-50 lat	8	9,7

W centralach bibliotecznych pracuje 64,6% respondentów (w filiach – 35,4%). Co trzeci (32,9% ogółu próby) nie określił komórki organizacyjnej, w której jest zatrudniony, a ci, którzy to zrobili, pracują przeważnie w działach udostępniania (31,7% ogółu) oraz gromadzenia i opracowania (18,3% ogółu). Bibliotekarze z działu informacyjno-bibliograficznego to 8,5% ogółu próby, pozostali (8,5%) zaś zajmują inne stanowiska (w działach zbiorów specjalnych, centrach informacji itp.). W swoich placówkach badani pełnią niemal zawsze rolę szeregowych pracowników (90,4% odpowiedzi); jedna osoba (1,2%) kieruje biblioteką, jedna – filią, a jedna piastuje funkcję kierownika sekcji (działu). Na samodzielnych stanowiskach pracuje 3,6% badanych, 2,4% (dwie osoby) zaś nie udzieliło odpowiedzi.

2. Zadowolenie z pracy

Tak jak zwykle w przypadku bibliotekarzy, nasi badani są niemal bez wyjątku zadowoleni ze swojej pracy (odpowiada tak 97,6% ogółu; 1,2% deklaruje niezadowolenie; 1,2% – brak danych) i w związku z tym nie zamierzają jej zmieniać (93,9%; 3,7% rozważa taką możliwość; 2,4% – brak danych). Tym, co sprawia respondentom najczęściej satysfakcję (wymienia tę przyczynę 65,0% uzasadniających zadowolenie z pracy) jest kontakt z czytelnikiem i zadowolenie użytkowników z jakości usług. Znacznie mniej osób zadowolonych ceni sobie kontakt z literaturą, dostęp do interesujących wydawnictw (3,6%); czynność opracowywania zbiorów wymienia w tym kontekście 8,8% zadowolonych. Przyjazną atmosferę w pracy ceni 7,5% tej grupy; tyle samo docenia możliwość rozwijania własnych umiejętności zawodowych. Inne przyczyny podawane są incydentalnie.

Tab. 3. Satysfakcja/Niezadowolenie (w %)*

SATYSFAKCJA	Kontakt z czytelnikiem, zadowolenie czytelników z jakości usług	Prace warsztatowe, np. opracowanie zbiorów	Rozwój intelektualny, zawodowy	Przyjazna atmosfera w pracy	Kontakt z książkami	Inne (brak awansu zaw., monotonia pracy, niski prestiż zawodu, brak finansów na rozwój biblioteki)	NIEZADOWOLENIE
97,6	65,0	8,8	7,5	7,5	3,6	3,9	1,2

3. Wykształcenie badanych

Młodzi stażem pracownicy bibliotek pedagogicznych legitymują się przeważnie (97,6%; z wyjątkiem dwóch osób, absolwentów kursów zawodowych) wykształceniem bibliotekarskim. Jest to bez wyjątku wyższe wykształcenie kierunkowe. 47,6% całej populacji posiada dyplom magistra wyższych studiów bibliotekoznawczych, 3,7% ma dyplom licencjata tychże studiów, a 46,3% ukończyło studia podyplomowe.

Aż 74,4% osób z kwalifikacjami bibliotekarskimi zdobyło wykształcenie jeszcze przed podjęciem pracy w zawodzie (a zatem zapewne na studiach stacjonarnych), zaledwie 24,4% (1,2% – brak danych) – podczas pracy w bibliotece.

Prócz tego co trzecia osoba z badanej grupy (35,4%) posiada dyplom innych studiów: przeważnie pedagogicznych (51,7% tej grupki), bądź polonistycznych (27,6%).

4. Doskonalenie zawodowe respondentów

Respondenci pytani o aktywność w zakresie pozyskiwania wiedzy i nowych kompetencji w ostatnich dwóch latach wskazali wiele form kształcenia i doskonalenia zawodowego. Niewielka część badanych zdobyła kwalifikacje fachowe niedawno; tylko 18,3% jej ogółu uzupełniało je w ciągu ostatnich dwóch lat (3,7% – brak danych). Natomiast przeważająca większość ogółu respondentów (97,6%) uczestniczyła w różnych formach doskonalenia zawodowego. Formą najczęściej wykorzystywaną w tej 79.osobowej grupie, która udzieliła odpowiedzi były warsztaty (brało w nich udział 90,0% tego zbioru) i konferencje (86,2% doskonalących się zawodowo). Kursy doskonalące (71,3%), seminaria (28,8%) oraz e-learning (27,5%) były mniej popularne, a wyjazdy studyjne krajowe (5,0%) i zagraniczne (1,2%) oraz staże krajowe (3,8%) zdarzały się bardzo rzadko.

Jak wynika z poniższego zestawienia ich tematyka była bardzo zróżnicowana. Najczęściej respondenci uczestniczyli w szkoleniach dotyczących warsztatu bibliotekarskiego w zakresie opracowania zbiorów, zarówno formalnego, jak i rzeczowego, zmian w Języku Hasel Przedmiotowych BN oraz zmian w UKD. Równie często wskazywali problematykę

obejmującą warsztat informacyjny pracownika biblioteki, w tym sprawność w zakresie obsługi różnych programów bibliotecznych, znajomość obsługi komputera. Respondenci wymieniali także szkolenia dotyczące umiejętności poruszania się wśród nowych sposobów komunikowania się (portale społecznościowe, serwisy), a także pozyskiwania informacji dzięki Internetowi i możliwości przeszukiwania różnych serwisów, stron internetowych i baz danych. O ile wymienione tematy szkoleń mają charakter uniwersalny w podnoszeniu kwalifikacji bibliotekarzy w ogóle, wśród innych wskazanych problemów dostrzec można te, które wydają się być specyficzne dla bibliotekarzy z bibliotek pedagogicznych. Zagadnienia organizacji i zarządzania instytucją odnosiły się do oświaty, w doszkąlcaniu zawodowym, nawet ogólnie sformułowanym, przewija się wątek podnoszenia kwalifikacji pracowników oświaty, tzw. „drabina awansu”. Wiele uwagi poświęcono zagadnieniom z zakresu psychologii, pedagogiki, pracy z czytelnikiem trudnym (dysfunkcyjnym), bądź o specjalnych potrzebach.

Różnorodność problematyki szkoleń w jakich uczestniczyli młodzi stażem pracownicy bibliotek pedagogicznych nie łączy się z ich wielością. Jeśli przyjąć, że informacje o uczestnictwie dotyczą ostatnich dwóch lat, to statystycznie młody stażem pracownik biblioteki pedagogicznej uczestniczył średnio w 2,3 szkoleniach w tym czasie.

Zestawienie 1. Tematyka szkoleń odbytych przez bibliotekarzy pedagogicznych ze stażem do 5 lat

Tematyka szkoleń	Biblioteki główne N=53	Filie N=29	Ogółem
Doszkąlcanie zawodowe, „drabina awansu”	1	19	20
Organizacja i zarządzanie	3	4	7
Prawo	3	5	8
Warsztat bibliotekarski	14	20	34
Warsztat informacyjny	16	20	36
Psychologia, pedagogika	17	14	31
Nowe technologie	11	6	17
Marketing	2	8	10
Inne	8	2	10
Bd	3	-	3

Mniej więcej co czwarty respondent doskonalący się zawodowo (27,5% 79.osobowej grupy) uczestniczył w szkoleniach zorganizowanych przez SBP (57,5% odpowiedziało przecząco, 15,0% nie było pewnych kto był organizatorem szkolenia). Ich tematy były różnorodne, m.in. zastosowanie nowych technologii informacyjnych w bibliotece, automatyzacja bibliotek, opracowanie zbiorów (m.in. UKD i JHP BN), biblioterapia, e-learning, prawo biblioteczne.

Niemal wszyscy respondenci (96,4%) deklarują wolę dalszego uczestnictwa w różnych formach doskonalenia zawodowego. Za ledwie dwie osoby (2,4%) nie są zainteresowane szkoleniami (1,2% – brak odpowiedzi). Najbardziej odpowiednią formą, zdaniem większości respondentów, są warsztaty (82,3% odpowiadających na to pytanie; N=79). Co trzeci respondent z tej grupy (35,4%) jest zwolennikiem kursów doskonalących; jeszcze mniej

popularne są konferencje (27,8% wybierających) i e-learning (19,0%). SeminaRIA (6,3%), wyjazdy studyjne (8,9%) i staże (2,5%) sytuują się na końcu listy.

Tab. 4. Preferowane formy doskonalenia zawodowego (w %)* N=79

Warsztaty	Kursy doskonalące	Konferencje	E-learning	Wyjazdy studyjne	SeminaRIA	Staż
82,3	35,4	27,8	19,0	8,9	6,3	2,5

* Odsetki nie sumują się do 100%, możliwość wielokrotnego wyboru.

Wielka przewaga szkoleń warsztatowych nad innymi wywodzi się z ich atrakcyjnej, zdaniem odpowiadających, formy, polegającej na aktywnym udziale uczestników oraz łączeniu teorii z umiejętnościami praktycznymi („Warsztaty: osoba biorąca czynny udział poprzez tworzenie planów, konspektów, spotkań może pytać o niezrozumiałe kwestie. Aktywnie spędzony czas połączony z wysiłkiem intelektualnym”; „Warsztaty – połączenie teorii z praktyką”). Z tych samych powodów atrakcyjne są kursy doskonalące („Kursy doskonalące – konkretne ćwiczenia”). Atrakcyjność konferencji polega na tym, że zasadnicza problematyka prezentowana jest z odmiennych perspektyw („Konferencje – zwięzła formuła, szeroki zakres wiadomości, różne punkty widzenia”), a także na tym, że stanowią pewną odmianę w codzienności („Konferencje – istnieje możliwość wyjazdu do innego miasta, poznanie obiektu i nowych ludzi”). E-learning jest z kolei ceniony za dostępność, łatwość stosowania („E-learning – umożliwia naukę w dowolnym czasie i miejscu”; „E-learning – praca własna, oszczędność czasu i pieniędzy użytkownika”).

Jaka problematyka przyszłych szkoleń jest dla badanych najbardziej interesująca? Największy odsetek odpowiadających (83,5%; N=79) zainteresowany jest wiedzą dotyczącą promocji biblioteki, marketingu, *public relations* i współpracy środowiskowej. Na drugim miejscu sytuuje się problematyka informatyczna (wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych – 73,4%), a dalej „wiedza z zakresu psychologii, pedagogiki, relacji interpersonalnych, radzenia sobie w różnych społecznych sytuacjach” (wybrało ją 64,6%). Podobny odsetek amatorów szkoleń wybrał tematykę pracy z młodym czytelnikiem („przygotowanie i prowadzenie różnych form aktywizujących, np. lekcji bibliotecznych” – 63,3%), a także wiedzę dotyczącą warsztatu bibliotekarskiego (opracowanie formalne i rzeczowe, działalność informacyjna itp. – 62,0%). Kształceniem z zakresu prowadzenia szkoleń dla użytkowników bibliotek zainteresowanych jest 46,8% grupy, zagadnieniami związanymi z digitalizacją – 44,3%, a 41,8% respondentów wybrałoby problematykę z zakresu prawa, zarządzania i finansowania bibliotek. Mało popularne okazały się szkolenia z zakresu przygotowania i prowadzenia e-learningu (31,6%), a jeszcze mniej zwolenników

mają szkolenia na temat prowadzenia badań „np. w zakresie ewaluacji wewnętrznej, jakości pracy” – jedynie 15,2% chętnych do dokształcania się respondentów.

Idea szkoleń przez Internet jest wśród naszych badanych popularna: amatorów takich szkoleń jest w całej zbiorowości 51,2%; 46,4% nie wybrałoby ich, a 2,4% nie wyraziło zdania w tej kwestii).

Tab. 5. Zainteresowanie problematyką (w %)* N=79

Prawo, zarządzanie	Promocja, marketing, public relations	Prowadzenie szkoleń dla użytkowników bibliotek	Warsztat bibliotekarski	Wykorzystanie technologii informacyjnych	Formy pracy z czytelnikiem	Psychologia, pedagogika.	Digitalizacja	Przygotowanie i prowadzenie e-learningu	Ewaluacja wewnętrzna, jakość pracy
41,8	83,5	46,8	62,0	73,4	63,3	64,6	44,3	31,6	15,2

* Odsetki nie sumują się do 100%, możliwość wielokrotnego wyboru.

Zaledwie 9 osób (zatem co dziesiątą) dało się namówić na wypowiedź o brakach w ofercie doskonalenia zawodowego SBP. Uważają one, że brak w tych szkoleniach zajęć praktycznych, nie ma szkoleń kierowanych do bibliotekarzy z sieci placówek pedagogicznych, za mało jest kursów e-learningowych, a także porad informatycznych i dotyczących pracy z czytelnikiem. Atrakcją, zdaniem jednej osoby, byłyby warsztaty zorganizowane w Warszawie.

5. Czytelność czasopism SBP

Biblioteki pedagogiczne są dobrze zaopatrzone w czasopisma fachowe wydawane przez SBP. Najczęściej prenumerowanym pismem w placówkach respondentów jest „Poradnik Bibliotekarza” (90,1% odpowiadających ma go w swojej pracy). Nieco rzadszy jest „Bibliotekarz” (79,0%). „Przegląd Biblioteczny” ma u siebie 63,0% ankietowanych, „Zagadnienia Informacji Naukowej” („ZIN”) zaś – 25,9%.

Tab. 6. Dostęp do czasopism w bibliotekach (w %)*

Poradnik Bibliotekarza	Bibliotekarz	Przegląd Biblioteczny	ZIN
90,1	79,0	63,0	25,9

Czytelność tych pism wśród respondentów przedstawia się następująco: „Poradnik Bibliotekarza” czyta 91,4% (z grupy 81 osób, ponieważ jedna – 1,2% – nie bierze żadnego z

wymienionych periodyków do ręki; regularnie: 44,4%, nieregularnie zaś – 55,4%); „Bibliotekarza” czytuje 85,2% (regularnie 37,7%, nieregularnie natomiast – 62,3%); „Przegląd Biblioteczny” – 59,3% (regularnie przegląda go 16,7% czytających cokolwiek, nieregularnie – 83,3%); „ZIN” czyta 21,0% (stałe 17,6%, a dorywczo – 82,4%).

Tab. 7. Czytelnictwo czasopism (w %) N=81

Poradnik Bibliotekarza czyta – 91,4		Bibliotekarz czyta – 85,2		Przegląd Biblioteczny czyta – 59,3		ZIN czyta – 21,0	
regularnie	nieregularnie	regularnie	nieregularnie	regularnie	nieregularnie	regularnie	nieregularnie
44,4	55,4	37,7	62,3	16,7	83,3	17,6	82,4

Retrospektywne roczniki „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza” w formie elektronicznej czytuje po 34,6% tej zbiorowości; 63,4% ogółu nie korzysta z nich. Znacznie mniejsze zbiorowości badanych wykorzystują czasopisma SBP ukazujące się wyłącznie w formie elektronicznej: „Ekspres ZG SBP” i „Biuletyn Informacyjny ZG SBP”. Cztery osoby (z 82,4,9%) zaglądają do „Ekspresu”, siedem (8,5%) – do „Biuletynu”. Nie dziwi więc, że 62,1% spośród tych, którzy udzielili odpowiedzi (N=74) woli drukowaną formę czasopism, 12,2% – elektroniczną, a 25,7% twierdzi, że wykorzystuje obydwie.

Jak ci respondenci, którzy czytają dany tytuł, oceniają jego zawartość z punktu widzenia wykonywanej pracy?

Czytelnikom „Bibliotekarza” (N=69) zakres problematyki w nim poruszanej z reguły odpowiada (82,6%), a niezadowolonych jest 2,9%. Pozostałe 14,5% nie ma zdania. Nieco wyższe noty zbiera „Poradnik Bibliotekarza”: satysfakcję deklaruje 86,5% czytelników (N=74), a jedna osoba jest niezadowolona (1,4%; brak sprecyzowanej opinii: 12,2%).

Czytelnicy „Przeglądu Bibliotecznego” (N=48) są również na ogół (72,9%) zadowoleni; 6,3% nie jest usatysfakcjonowanych, a co piąta (20,8%) ma kłopoty z decyzją. Natomiast w siedemnastoosobowej zbiorowości amatorów „ZIN”u aż jednaście uchyła się od jednoznacznej odpowiedzi, pięć jest zadowolonych, a jedna nie.

Tab. 8. Ocena czasopism bibliotekarskich: Bibliotekarza i Poradnika Bibliotekarza (w %)

Bibliotekarz	Całkowicie	Częściowo	Nie odpowiada	Nie mam zdania	Poradnik Bibliotekarza	Całkowicie	Częściowo	Nie odpowiada	Nie mam zdania
	82,6	-	2,9	14,5		86,5	-	1,4	12,2

Pracownicy bibliotek pedagogicznych nie mają najwyraźniej większych zastrzeżeń do zakresu treściowego czytanych periodyków SBP. Indagowani o problemy, których brak odczuwają najczęściej w czasopiśmie zawodowym, mniej więcej co piąty respondent (19,5% całej zbiorowości; reszta nie odpowiedziała, nie ma zdania, lub nie ma uwag) wskazał jakieś zagadnienia. Najczęściej ograniczano się do stwierdzenia, że problematyka „ich” bibliotek jest w czasopiśmie nieobecna („Tematyka »Bibliotekarza«, »Przeglądu Bibliotecznego« oraz »ZIN« skupia się na problemach bibliotek naukowych i publicznych. Sprawy bibliotek pedagogicznych są traktowane na ich łamach marginalnie”) – tak uznało 6 osób spośród 16 udzielających odpowiedzi). Pozostałe wypowiedzi dotyczą odmiennych kwestii: jest „za dużo teorii, za mało praktyki”; „Za mało porad praktycznych dotyczących pracy z czytelnikiem”; za mało tekstów na temat zarządzania biblioteką, prawnych aspektów funkcjonowania bibliotek, „Za mało technicznej strony zawodu bibliotekarza”; „Więcej informacji na temat promocji zbiorów, digitalizacji zbiorów”; za mało „psychologii, pedagogiki”, tekstów o relacjach interpersonalnych. Dwie osoby wreszcie byłyby zainteresowane tekstami na temat form aktywizujących na lekcjach bibliotecznych.

6. Czytelność wydawnictw książkowych SBP

Informacja o wydawnictwach zwartych SBP na ogół dociera do pracowników bibliotek pedagogicznych – 65,9% ogółu respondentów uznało się za poinformowanych pod tym względem (przeciwie utrzymuje 29,3%, a 4,8% uchyliło się od odpowiedzi). Podejrzewać należy, że z dotarciem do nich bibliotekarze również nie mają problemu. Jednak spośród 81 ankietowanych (jedna osoba pominęła to pytanie) 17,3% nie czyta żadnych książek SBP, zarówno wydanych w ramach serii, jak i poza nimi. Wśród czytających (N=67) największym powodzeniem cieszą się książki z serii: *Nauka-Dydaktyka-Praktyka* (zapoznało się z nimi 83,6%). Popularna jest też *Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza* (czytuje ją 67,2%). *Propozycje i Materiały* są znane 61,2% czytających, a 38,8% wybiera książki spoza serii. Seria *FO-KA* i *Bibliotekarze polscy we wspomnieniach współczesnych* mają najmniej zwolenników (odpowiednio: 14,9% i 6,0%).

Tab. 9. Czytelność wydawnictw zwartych SBP (w %)*

NDP	Propozycje i Materiały	Biblioteczka Poradnika	FO-KA	Bibliotekarze polscy	Poza serią
83,6	61,2	67,2	14,9	6,0	38,8

* Odsetki nie sumują się do 100%, możliwość wielokrotnego wyboru.

Z jakich powodów respondenci (ci, którzy cokolwiek czytają, N=67) sięgają po książki fachowe? Przede wszystkim dla celów samokształceniowych, żeby poszerzyć wiedzę zawodową (odpowiada tak 94,0% zbiorowości, a 41,8% – lokuje tę ewentualność na pierwszym miejscu). Ponad 3/4 ankietowanych (80,6%) uważa, że są pomocne w podnoszeniu kwalifikacji, w doskonaleniu zawodowym (13,4% podkreśla tę odpowiedź jako najważniejszą). Podobny odsetek (73,1%) stwierdza, że czyta je, bo „są po prostu interesujące jako publikacje fachowo-zawodowe” (10,4% uważa tak przede wszystkim) i tyle samo (76,1%) w ten sposób orientuje się w problemach współczesnego bibliotekarstwa, nie traci kontaktu z fachowymi nowinkami (dla 4,5% ogółu czytających to jest najważniejsze). Dla wielu respondentów (65,7%) wydawnictwa SBP stanowią poradnik „co można przenieść na grunt mojej biblioteki” (3,0% wybiera przede wszystkim tę możliwość). Wreszcie, 47,8% szuka w nich ciekawych informacji o środowisku i ludziach z zawodem związanych (to jest najważniejsze dla jednej tylko osoby).

Tab. 10. Powody sięgania po wydawnictwa zwarte (w %)*

Interesujące	Pomocne w podnoszeniu kwalifikacji, doskonaleniu	Służą samokształceniu	Przeniesienie na grunt biblioteki	Aktualne problemy bibliotekarskie	Informacje o środowisku
73,1	80,6	94,0	65,7	76,1	47,8

* Odsetki nie sumują się do 100%, możliwość wielokrotnego wyboru.

Poprosiliśmy również badanych o podanie tytułów i/lub autorów publikacji, które były im pomocne w pracy zawodowej (podnoszeniu kwalifikacji itp.). Ich odpowiedzi przedstawiają poniższe zestawienia, ujmujące „liderów” wskazanych przez respondentów – pierwsze książek powyżej 5 wskazań, drugie autorów wskazanych przynajmniej 3 razy. W obu grupach liderem jest seria *Nauka-Dydaktyka-Praktyka*, łącznie wymieniono 21 tytułów tej serii (na 26 wskazań ogółem). Najpopularniejszymi autorami są J. Wojciechowski (łącznie w dwu grupach wymieniony 9 razy), M. Antczak i A. Nowacka (7), Z. Żmigrodzki, B. Howorka, B.E. Zybort (po 6), M., M. Drzewiecki (4). Lektury wskazane przez respondentów zawierają pozycje po które sięgają bibliotekarze w ogóle, niezależnie od typu biblioteki w której pracują i specyfiki ich pracy, np. z zakresu bibliotekarstwa ogólnego, usytuowania bibliotek w środowisku lokalnym, w komunikacji publicznej, w systemie kultury, zasad opracowania zbiorów i sporządzania bibliografii załącznikowej, digitalizacji zbiorów oraz pracy z czytelnikiem. Wiele wymienionych tytułów wskazuje jednak na wybory lektur skierowanych szczególnie do pracowników bibliotek obsługujących nauczycieli, uczniów, osób związanych

z oświata, jej zarządzaniem, np. edukacja czytelnicza i medialna, bibliotekarstwo szkolne, biblioteka i informacja w systemie edukacji, w środowisku współczesnej szkoły. O ile tytuły o charakterze ogólnie bibliotecznym mają bardziej charakter podręcznikowy o tyle publikacje z drugiej grupy należy głównie zaliczyć do literatury poradnikowej i metodycznej.

Zestawienie 2. Popularne książki (5 wskazań i powyżej)

Autor	Tytuł	Seria	Rok wydania	Liczba wskazań		
				biblioteka główna	filie	ogółem
M. Antczak A. Nowacka	Przypisy, powołania, bibliografia załącznikowa: jak tworzyć i stosować: podręcznik	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 99	2009	1	6	7
M. Kowalska	Dygitalizacja zbiorów bibliotek polskich	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 86	2007	0	6	6
J. Wojciechowski	Biblioteka w komunikacji publicznej	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 118	2010	3	3	6
Z. Żmigrodzki (pod red.)	Bibliotekarstwo	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 29	1998	3	2	5
B. Howorka	Bibliotekarz i prawo: podstawowe informacje o prawie dla pracowników bibliotek	poza serią	2010	1	4	5

Zestawienie 3. Popularni autorzy/redaktorzy (wymienieni 3 razy i więcej)

Autor/redaktor	Liczba wskazań		
	biblioteka główna	filie	ogółem
J. Andrzejewska	3	0	3
M. Antczak A. Nowacka	1	6	7
G. Biłska	2	1	3
M. Drzewiecki	3	1	4
B. Howorka	2	4	6
M. Kowalska	0	6	6
B. Sosińska-Kalata	0	3	3
J. Wojciechowski	4	5	9
E. B. Zybert	3	3	6
Z. Żmigrodzki	4	2	6

Wydawnictwa SBP służą do samokształcenia, podnoszenia kwalifikacji, ale czy bezpośrednio pomagają respondentom w pracy? Odpowiedź nie jest wcale oczywista; udzieliły jej 63 osoby (94,0% grupy czytających). Znaczna większość (77,8% odpowiadających) pozytywnie (22,2% odpowiedziała przecząco). Badani sięgają do książek, by m.in. rozwiązać problemy związane z prawem autorskim, prawem bibliotecznym, z udostępnianiem („czytelnictwo dzieci i młodzieży”, „promocja czytelnictwa”, „komunikacja z czytelnikiem”, „jak udoskonalić pracę z czytelnikiem” i in.), opracowaniem („katalogowanie”, „opracowanie dokumentów elektronicznych”, „jak tworzyć i stosować bibliografię

załącznikową”, „opracowanie rzeczowe, formalne” i in.), wykorzystaniem nowych technologii („zastosowanie technologii, Internetu w pracy bibliotekarza”, „biblioteka w sieci” i in.). Pojawiają się też w tym kontekście tematy bardziej ogólne, dotyczące m.in. promocji instytucji, aktualnych problemów bibliotekarstwa, czy „losów bibliotek pedagogicznych w świetle nowych regulacji w oświacie”.

Jaka dodatkowa problematyka (taka, której respondentom brak i na którą się dotąd w książkach firmowanych przez Stowarzyszenie, nie natknęli) powinna być, zdaniem badanych, poruszana w wydawnictwach książkowych SBP? Propozycje swe podało 13 ankietowanych (15,8%% ogółu). Dotyczą one: opracowania zbiorów („Zaktualizować format USMARC”; „opracowanie rzeczowe dokumentów”; „opracowanie formalne i rzeczowe filmów”), digitalizacji zbiorów, bibliotek cyfrowych, kwestii prawa autorskiego i bibliotecznego, zarządzania, public relations, wiedzy psychologicznej, promocji bibliotek pedagogicznych.

Najbardziej interesującą formą publikacji jest, wg respondentów, poradnik na temat problemów praktycznych (68,9% odpowiadających z grupy 74.osobowej). Sugerowana tematyka owych poradników jest różnorodna i dotyczy: „wszystkich dziedzin”, warsztatu bibliotekarskiego, opracowania („opracowanie, katalogowanie zbiorów”; „opracowanie materiałów bibliotecznych UKD i JHP BN”, „opracowanie przedmiotowe”), udostępniania („praca z czytelnikiem”; „trudnych czytelników”; „scenariusze zajęć”; „udzielanie informacji”; „biblioterapia”), prawa („awansu zawodowego nauczycieli-bibliotekarzy”). Publikacje naukowe interesują 52,7% odpowiadających, natomiast materiały z konferencji – 27,0%.

7. Zainteresowanie badanych stroną internetową SBP

Wszyscy ankietowani mają dostęp do Internetu i przeważnie przeglądają stronę internetową SBP (84,1%; nie zagląda do niej 15,9%).

Pytani o przyczyny braku zainteresowania, ankietowani wymieniają:

- brak czasu
- brak informacji o jej istnieniu („Słaba promocja strony”),
- brak potrzeby, nawyku, motywacji.

Ci, którzy odwiedzają stronę SBP (N=69), najczęściej robią to nieregularnie (84,0%; regularnie: 16,0%). Najczęściej korzystają z informacji na temat bieżących wydarzeń (76,8% 69.osobowej grupy odpowiadających). W następnej kolejności interesują ich informacje o szkoleniach (65,2%). Korzystają również często z serwisu *Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP* (62,3%). Rzadziej czerpią stąd informacje o wydawnictwach SBP (49,3%). Inne dostępne na stronie informacje: na temat zagadnień prawnych, o konkursach czy baza adresowa bibliotek – interesuje respondentów już znacznie rzadziej (odpowiednio: 30,4%; 21,7%; 17,4%). Informacje organizacyjne SBP (o działalności okręgów, sekcji, komisji – 5,8%) oraz raporty i biuletyny SBP (4,3%) interesują ich najmniej.

Strona zyskuje z reguły przychylną opinię (65,2% z 69-osobowej grupy odpowiadających uznało, że „zakres podawanych informacji jest na niej zadowalający”). Pozostali (34,8%) uchylił się od oceny („Nie mam zdania”).

Poproszeni o zgłaszanie propozycji problematyki, o jaką powinna zostać wzbogacona strona SBP respondenci (N=6; kilka osób odpowiedziało, że strona w obecnym zarysie jest dobra, reszta nie wypowiedziała się) zasugerowali: zamieszczenie działu dla nauczycieli-bibliotekarzy z bibliotek pedagogicznych; zamieszczanie scenariuszy lekcji i imprez bibliotecznych; pomysłów dotyczących promocji biblioteki i czytelnictwa; e-learningu; forum dyskusyjnego.

II. Bibliotekarze doświadczeni, z długim stażem pracy (20-25 lat)

1. Płeć, wiek, miejsce pracy, stanowisko.

Ich miejscem zatrudnienia są z reguły centrale biblioteczne (69,0%); w bibliotekach filialnych zatrudnionych jest 31,0% badanych.

Większość bibliotek, w których zatrudnieni są bibliotekarze z długim stażem (20-25 lat), położona jest w miejscowościach liczących do pięćdziesięciu tysięcy mieszkańców (pracuje w nich 45,0% badanych z 129-osobowej próby, przeważnie pracowników filii bibliotek pedagogicznych). 23,3% respondentów pracuje w placówkach wielkomiejskich (ponad 200-tysięcznych); tyle samo zatrudnionych jest w bibliotekach miast liczących 50-100.tysięcy mieszkańców; w obu wypadkach są to prawie bez wyjątku bibliotekarze z centralnych placówek. Bibliotekarze z miast 100-200.tysięcznych stanowią 8,5% próby. 93,8% ogółu badanych stanowią kobiety (mężczyźni 4,7%; 1,5% – brak danych), najczęściej w wieku 41-50 lat (70,5%; zob. tab.2). Do SBP należy co piąty badany (20,9%; członkowie SBP rekrutują się głównie spośród pracowników bibliotek głównych – w tej grupie należy do nich co czwarty ankietowany).

Tab. 1. Wiek respondentów o długim stażu pracy (N=129)

Przedział wieku	Liczebność	%
do 25 lat	-	-
26-30 lat	-	-
31-40 lat	8	6,2
41-50 lat	91	70,5
51-60 lat	28	21,7
powyżej 60 lat	2	1,6

7,8% badanej zbiorowości kieruje bibliotekami, 15,5% – to kierownicy filii bibliotecznych, a 25,6% – kierownicy bibliotecznych komórek (działów, oddziałów). Najwięcej – blisko połowa

grupy (48,1%) – jest szeregowych pracowników. Jedna osoba (0,8%) piastuje samodzielne stanowisko pracy, jedna nie udzieliła odpowiedzi.

Blisko 40% badanych (38,8%, przeważnie zatrudnieni w filiach) nie podało, w jakich komórkach swej biblioteki pracują (zapewne są to bibliotekarze z placówek, w których nie ma wydzielonych działów). W działach udostępniania (czytelniach, wypożyczalniach) zatrudnienie znalazło 18,6% ogółu ankietowanych, nieco niższy odsetek – 15,5% w działach gromadzenia i opracowania oraz informacyjno-bibliograficznych (15,5% badanych). Wyłącznie zarządzaniem biblioteką zajmuje się 7,8% respondentów (to dyrektorzy placówek głównych). Pozostali (3,8%) zatrudnieni są w takich komórkach, jak: zbiory specjalne, wydział informacji edukacyjnej, wydział współpracy ze środowiskiem i in.

2. Zadowolenie z pracy

Podobnie jak osoby o krótszym stażu, nasi badani są niemal bez wyjątku zadowoleni z pracy w bibliotece (97,7%); znalazły się wszakże dwie osoby (1,6%) niezadowolone (0,7% – brak odpowiedzi). Tym ostatnim przeszkadzają zarówno niskie zarobki, jak i niedofinansowanie instytucji oraz konflikty z urzędnikami („ograniczenie umysłowe pracowników organu prowadzącego”).

Tab. 2. Satysfakcja/Niezadowolenie (w %)*

SATYSFAKCJA	Kontakt z czytelnikami, zadowolenie czytelników z jakości usług	Prace warsztatowe, np. gromadzenie i opracowanie zbiorów, wyszukiwanie informacji, doskonalenie baz danych	Rozwój intelektualny, zawodowy	Przyjazna atmosfera w pracy	Kontakt z książkami	Różnorodność prac bibliotekarskich	Inne (brak awansu zawodowego, monotonia pracy, niski prestiż zawodu, brak finansów na rozwój biblioteki)	NIEZADOWOLENIE
97,7	78,3	29,2	6,6	6,6	6,6	2,8	11,0	1,6

*Odsetki wskazujące wybory nie sumują się do 100%, ze względu na możliwość wielokrotnych wskazań.

I znowu, tak jak poprzednio, kontakt z czytelnikami, szczególnie z takimi, których potrzeby udało się zaspokoić, dostarcza respondentom najwięcej satysfakcji – zapewnia im bowiem poczucie sensowności własnych działań (78,3% 106-osobowej zbiorowości uzasadniających zadowolenie z pracy). Kontakt z książką, (nowościami, dostępność do różnorodnych źródeł informacji) tym razem decyduje o zadowoleniu zaledwie 6,6% odpowiadających; dla takiego samego odsetka respondentów ważna jest dobra atmosfera w pracy. Również możliwość rozwoju zawodowego przynosi zadowolenie z pracy dla 6,6% badanych. 2,8% respondentów jako przyczynę zadowolenia z pracy podaje jej różnorodny charakter, poszczególne czynności zawodowe (gromadzenie i opracowanie zbiorów, wyszukiwanie informacji,

udoskonalanie bibliotecznych baz danych, propagowanie czytelnictwa, zarządzanie biblioteką, prowadzenie imprez kulturalnych itp.) wymienia zaś 29,2% odpowiadających. Innych odpowiedzi (np. „praca w kompetentnym i wykształconym gronie bibliotekarzy”, „udział w przeobrażeniach polskiego bibliotekarstwa”, „modernizacja lokalu” itp.) udzieliło 11% zadowolonych respondentów.

Nieco mniej osób, niż deklarujących zadowolenie z pracy (91,5% z 129.osobowej próby, różnica nie jest więc znacząca) nie zamierza zmieniać pracy, natomiast myśli o tym 4,7%. 3,8% uchyliło się od odpowiedzi na to pytanie.

3. Wykształcenie badanych

Tylko jedna osoba spośród badanych (0,8%) nie posiada wykształcenia fachowego. Prawie zawsze jest ono na poziomie wyższym: 44,5% 128.osobowej zbiorowości ma dyplom magistra wyższych studiów bibliotekoznawczych, 53,9% ukończyło zaś podyplomowe studia bibliotekarskie. Zaledwie jedna osoba (0,8%) ma wykształcenie średnie zawodowe, jedna natomiast nie udzieliła odpowiedzi. Inaczej niż w grupie pracowników o niewielkim stażu, tylko niespełna połowa osób z kwalifikacjami zawodowymi (46,9%) zdobyła je przed podjęciem pracy w bibliotece, pozostali (53,1%) – już w trakcie pracy.

4. Doskonalenie zawodowe respondentów

Badani pracują już od wielu lat w bibliotekarstwie, toteż nie dziwi fakt, że w ciągu ostatnich dwóch lat zaledwie 14,7% ogółu uzupełniało kwalifikacje zawodowe, a 82,9% zadowolilo się dotychczasowymi.

Inaczej rzecz wygląda, jeśli chodzi o udział w różnych formach doskonalenia zawodowego: uczestniczyło w nich 94,6% ankietowanych (jedynie 3,4% nie brało w nich udziału). Najpopularniejsze były dwie formy: warsztaty (zaliczyło je 86,9% 122.osobowego zbioru doszkalających się) i konferencje (85,2% tego zbioru). W kursach doskonalących udział wzięło 61,5% doszkalających się, w seminariach – 32,0%, a w e-learningu – 18,0%. Studyjne wyjazdy zagraniczne zaliczyło 7,4%, wyjazdy krajowe – 9,0%.

Tematykę szkoleń zawodowych przedstawia poniższe zestawienie. Były one znacznie zróżnicowane, ale wyraźnie widać grupę problemów cieszących się wśród ankietowanych większą popularnością lub częściej oferowanych bibliotekarzom, jako formy podnoszenia umiejętności zawodowych. Najczęściej respondenci uczestniczyli w szkoleniach związanych z warsztatem bibliotekarskim, a wśród nich obejmujących zagadnienia z zakresu opracowania rzeczowego i formalnego, zmian w JHP i UKD. Podobną liczbę wskazań, ale nieznacznie mniejszą od dominujących, miały szkolenia w zakresie warsztatu informacyjnego – obsługi różnych programów komputerowych oraz nowych technologii, a

wśród nich zagadnienia zastosowania w bibliotekach technologii informatycznych, specyfiki bibliotek cyfrowych oraz problemów praktycznych związanych z procesem digitalizacji zbiorów. W porównaniu z problematyką najczęściej występującą rzadziej respondenci wskazywali szkolenia obejmujące zagadnienia skierowane głównie do pracowników bibliotek w systemie oświaty, a wśród nich organizację i zarządzanie w oświacie, psychologię i pedagogikę, czy doskonalenie zawodowe związane z drogą awansu zawodowego. Najmniej popularne problemy doskonalące wiedzę i umiejętności ankietowanych dotyczyły zagadnień prawnych, zarówno w zakresie prawa bibliotecznego, jak i np. autorskiego

Zestawienie 1. Tematyka szkoleń odbytych przez bibliotekarzy ze stażem 20-25 lat (N=129)

Tematyka szkoleń	Biblioteki główne N=81	Filie N=42	Ogółem
Dokształcanie zawodowe, „drabina awansu”	16	8	24
Organizacja i zarządzanie	24	9	33
Prawo	8	8	16
Warsztat bibliotekarski	63	26	89
Warsztat informacyjny	31	29	60
Psychologia, pedagogika	24	18	42
Nowe technologie	29	30	59
Marketing	12	8	20
Inne	12	8	20
Bd	9		

Spośród 122 doszkalających się co czwarta osoba (24,6%) uczestniczyła w przedsięwzięciach zorganizowanych przez SBP (a 5,7% nie miało co do tego pewności). Ich tematyka była różnorodna: dotyczyła opracowania rzeczowego według JHP BN (najwięcej, 7 wskazań wśród 28.osobowej zbiorowości wypowiedzi), wykorzystania e-learningu w pracy bibliotekarskiej (5 wskazań), bibliotek cyfrowych (3 wskazania), zagadnień związanych z prawem autorskim (2 wskazania), tablic interaktywnych (2 wskazania), zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnej w bibliotekach pedagogicznych (2 wskazania), działalności edukacyjnej bibliotek, centrów multimedialnych, nowym technologiom i in.

Aż 94,6% ogółu respondentów podtrzymuje gotowość do uczestnictwa w dalszym szkoleniu zawodowym (3,9% jest niezainteresowanych; 1,5% – brak odpowiedzi).

Tab. 4. Preferowane formy doskonalenia zawodowego (w %)* N=113

Warsztaty	Kursy doskonalące	Konferencje	E-learning	Wyjazdy studyjne	Seminaria	Staż
79,6	24,8	39,8	21,2	12,4	15,0	2,7

* Odsetki nie sumują się do 100%, możliwość wielokrotnego wyboru.

Najczęściej wymienianą formą, którą zainteresowani są respondenci to: warsztaty (79,6% odpowiadających na to pytanie; N=113), konferencje (39,8%), kursy doskonalące (24,8%). Popularny jest jeszcze e-learning (21,2%). Seminaria wybrało 15,0% odpowiadających, wyjazdy studyjne (z reguły krajowe) zyskały 12,4% zwolenników, staże krajowe i zagraniczne – 2,7%. Uzasadniając wybór, ankietowani dają z reguły wyraz przekonaniu, że istotne jest łączenie umiejętności teoretycznych z praktycznymi, co następuje przede wszystkim w trakcie warsztatów („Warsztaty – łączą teorię z praktyką”; „Warsztaty – konkretna wiedza potrzebna w pracy”). Konferencje dostarczają z kolei wiedzy o nowościach w bibliotekarstwie, poświęcone są różnorodnej problematyce i pozwalają na wymianę doświadczeń z innymi bibliotekarzami. Niebagatelne jest również to, że na konferencjach istnieje „możliwość spotkania ze znanymi osobami z dziedziny bibliotekarstwa oraz autorami publikacji, które zakupujemy”. Istotna jest również oszczędność czasu i możliwość swobodnego manipulowania nim; z tego punktu widzenia cenione są warsztaty („jest to forma krótka”) i e-learning („w pracy na dwie zmiany bardzo dobre są szkolenia krótsze”; „e-learning: można dopasować do swoich możliwości czasowych”). Ważne są również możliwości obserwacji pracy innych bibliotek („Wyjazdy studyjne – można poznać ciekawe miejsca, dużo się dowiedzieć”).

Problematyka, która wydaje się naszym respondentom najbardziej interesująca, to: promocja biblioteki, marketing, współpraca środowiskowa (75,8% 124.osobowej grupy odpowiadających); wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (69,3%); warsztat bibliotekarski (64,5%). Nieco mniej zwolenników zyskała taka problematyka, jak: przygotowanie i prowadzenie szkoleń dla użytkowników bibliotek (56,5%); z zakresu psychologii, pedagogiki, relacji interpersonalnych (50,0%); przygotowanie i prowadzenie różnych form aktywizujących (49,2%); zagadnienia związane z digitalizacją, bibliotekami cyfrowymi (48,4%). E-learning, zagadnienia prawne i prowadzenie badań (np. w zakresie ewaluacji wewnętrznej) – zyskały najmniej głosów (odpowiednio: 34,7%, 32,2%, 25,0%).

Tab. 5. Zainteresowanie problematyką (w %)* N=124

Prawo, zarządzanie	Promocja, marketing, public relations	Prowadzenie szkoleń dla użytkowników bibliotek	Warsztat bibliotekarski	Wykorzystanie technologii informacyjnych	Formy pracy z czytelnikiem	Psychologia, pedagogika.	Digitalizacja	Przygotowanie i prowadzenie e-learningu	Ewaluacja wewnętrzna, jakość pracy
32,2	75,8	56,5	64,5	69,3	49,2	50,0	48,4	34,7	25,0

* Odsetki nie sumują się do 100%, możliwość wielokrotnego wyboru.

Co trzeci respondent z całej badanej zbiorowości (33,3%) zapisałby się na szkolenia przez Internet (66,7% nie wybrałoby takiej formy).

11,6% wypowiedziało się na temat braków w ofercie szkoleń organizowanych przez SBP. Ich propozycje obejmują m.in. większą ofertę kursów i szkoleń e-learningowych, opracowania dokumentów elektronicznych, krótkich form warsztatowych, form dziennikarskich (reklama, informacja prasowa), warsztatów dotyczących wyszukiwania specjalistycznej informacji. Kilka osób domaga się szkoleń typowych dla bibliotek pedagogicznych oraz aktualnych informacji o awansie dla nauczycieli-bibliotekarzy, kilka innych narzeka na niedostatek informacji o ofertach szkoleniowych SBP.

5. Czytelnictwo czasopism SBP

Placówki, w których pracują badani są dobrze zaopatrzone w czasopisma SBP: jedynie 3,1% ogółu respondentów (wyłącznie z filii) stwierdziło, że brak ich w zbiorach. Natomiast co czwarty badany (25,6% ogółu, ale pochodzą oni wyłącznie z bibliotek centralnych) utrzymuje, że ich biblioteki dysponują wszystkimi czterema tytułami periodyków.

Najczęściej abonowanym pismem jest „Poradnik Bibliotekarza” (jest w miejscu pracy 100,0% odpowiadających, nie licząc tych, którzy nie mają dostępu do żadnego tytułu). 81,6% badanych (N=125) stwierdziło, że w ich placówkach jest „Bibliotekarz”, „Przegląd Biblioteczny” dostępny jest w placówkach 58,4% ankietowanych, „ZIN” zaś – jedynie dla 28,8% odpowiadających (niemal wyłącznie z placówek głównych; jedynie jedna osoba z filii ma w pracy dostęp do tego periodyku).

Tab. 6. Dostęp do czasopism w bibliotekach (w %)*

Poradnik Bibliotekarza	Bibliotekarz	Przegląd Biblioteczny	ZIN
100,0	81,6	58,4	28,8

Czytelnictwo czasopism SBP jest wyraźnie uzależnione od ich dostępności w miejscu pracy. „Poradnik Bibliotekarza” czytają właściwie wszyscy (99,2%), z wyjątkiem jednego respondenta z bibliotek głównych, a czytelnictwo regularne dominuje nad dorywczym (odpowiednio: 68,0% i 32,0%). „Bibliotekarza” czytuje 82,2% ogółu (regularnie studiuje go 55,7% czytelników, nieregularnie – 44,3%). „Przegląd Biblioteczny” ma w całej zbiorowości badanej 49,6% czytelników, przeważnie z central (w tym 29,7% czytuje go regularnie, a 70,3% – nieregularnie), „ZIN” czytuje 15,5% badanych (80% nieregularnie, 20% – stale). Retrospektywne roczniki „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza” w formie elektronicznej nie są w tej grupie popularne: nie korzysta z nich 76,8% całej zbiorowości (3,1% – brak danych). W 29.osobowej grupce korzystających do „Poradnika” zagląda 28 osób, do „Bibliotekarza” zaś 20.

Tab. 7. Czytelnictwo czasopism (w %)

Poradnik Bibliotekarza czyta – 99,2		Bibliotekarz czyta – 82,2		Przegląd Biblioteczny czyta – 49,6		ZIN czyta – 15,5	
regularnie	nieregularnie	regularnie	nieregularnie	regularnie	nieregularnie	regularnie	nieregularnie
68,0	32,0	55,7	44,3	29,7	70,3	20,0	80,0

Czasopisma SBP ukazujące się wyłącznie w formie elektronicznej również nie znajdują w tej grupie amatorów: nie zagląda do nich 77,6% 125.osobowej zbiorowości (3,1% uchyliło się od odpowiedzi). Wśród 28 czytelników znalazło się 26 amatorów „Biuletynu Informacyjnego ZG SBP” i 10 „Newslettera/ Ekspresu ZG SBP”.

Większość odpowiadających przywiązana jest do formy drukowanej: taką właśnie woli 72,8% ogółu (N=125). 4,8% wybrałoby formę elektroniczną, a do korzystania z obu przyznaje się 16,8%.

Czytelnicy oceniają fachowe periodyki niezwykle przychylnie: 93% wszystkich czytających „Poradnik” (N=128) twierdzi, że odpowiada im zakres problematyki poruszanej w tym piśmie (2,3% uważa przeciwnie, zaś 4,7% nie ma zdania); w przypadku „Bibliotekarza” odsetki wynoszą odpowiednio: 88,7%, 0,9% i 10,4%. „Przegląd” odpowiada całkowicie 78,1% jego czytelników, a 9,3% – nie, natomiast 12,6% uchyli się od jednoznacznej odpowiedzi. Wśród 20 czytelników „ZIN” szesnastu jego zawartość odpowiada, jednemu nie, a troje jest niezdecydowanych.

Tab. 8. Ocena czasopism bibliotekarskich: „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza” (w %) = 128

Poradnik Bibliotekarza	Całkowicie	Częściowo	Nie odpowiada	Nie mam zdania	Bibliotekarz	Całkowicie	Częściowo	Nie odpowiada	Nie mam zdania
	93,0	-	2,3	4,7		88,7	-	0,9	10,4

Jakiej problematyki brakuje respondentom w czasopismach wydawanych przez SBP? Wypowiedział się na ten temat co czwarty indagowany (23,4% 129.osobowej populacji). Uwagi najbardziej ogólne dotyczą proporcji artykułów teoretycznych i zawierających porady praktyczne (naturalnie, pożądane są, zdaniem autorów opinii, porady praktyczne: „Za dużo teorii, za mało praktyki”) oraz nieuwzględniania problematyki interesującej dla personelu bibliotek pedagogicznych („Mało artykułów o doświadczeniach, o pracy bibliotek pedagogicznych”). Najwięcej uwag dotyczy różnych aspektów udostępniania, pracy z czytelnikiem („[Brak] zagadnień związanych z pracą nauczyciela-bibliotekarza, pracą z

młodzieżą, dziećmi, formami pracy pedagogicznej”; „bezpośrednia, indywidualna praca z czytelnikiem”; „Praca z czytelnikiem trudnym”; „Ciekawych scenariuszy, rozwiązań w pracy z czytelnikiem”; „Brak scenariuszy lekcji z przysposobienia bibliotecznego”). Prócz tych, są jednak i inne postulaty. Kilka osób chciałoby poszerzenia informacji na temat opracowania zbiorów („Za mało artykułów na temat opracowania multimediiów”; „Komputerowe opracowanie zbiorów”; „Zmiany w opracowaniu rzeczowym związane z automatyzacją procesów bibliotecznych”), promocji („Chciałabym jak najwięcej informacji o promocji zbiorów i czytelnictwa; takie artykuły są, ale każda ilość byłaby wskazana”), public relations („public relations w bibliotece; zarządzanie informacją; nowoczesna reklama”), pozyskiwania środków finansowych („Pozyskiwanie funduszy Unii Europejskiej przez biblioteki pedagogiczne”). Znalazła się też jedna osoba, postulująca zwiększenie liczby interdyscyplinarnych artykułów ogólnych („Relacji z najnowszych badań i prac naukowych, które związane są pośrednio z bibliotekoznawstwem, tzn. znajdujących się na pograniczu bibliotekoznawstwa i innych nauk”).

6. Czytelnictwo wydawnictw książkowych SBP

Ankietowani nie mają większych problemów z poinformowaniem o nowościach książkowych SBP: 86,0% uważa się za dobrze zaznajomionych z ofertą SBP, 12,4% – przeciwnie (niepoinformowani są dwukrotnie liczniejsi wśród pracowników filii; 1,6% - brak danych).

Co czytają badani z długim stażem pracy? Jedynie 6,3% 128.osobowej grupy (jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie) nie czyta nic (w każdym razie żadnych wydawnictw zwartych SBP). Zbiorowość czytających cokolwiek liczy zatem 120 osób. Najwięcej z nich sięga po książki z serii *Nauka-Dydaktyka-Praktyka* (85,8%) i *Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza* (69,2%). *Propozycje i Materiały* czytuje 54,2% tej zbiorowości, seria FO-KA ma 22,5% zwolenników, a po *Bibliotekarzy polskich we wspomnieniach współczesnych* sięga 8,3% zbiorowości „czytelników”. Blisko połowa (48,3%) czytuje przy tym książki spoza serii SBP.

Tab. 9. Czytelnictwo wydawnictw zwartych SBP (w %)*N=120

NDP	Propozycje i Materiały	Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza	FO-KA	Bibliotekarze Polscy we wspomnieniach współczesnych	Poza serią
85,8	54,2	69,2	22,5	8,3	48,3

* Odsetki nie sumują się do 100%, możliwość wielokrotnego wyboru.

Powody sięgania po fachowe wydawnictwa zwarte Stowarzyszenia są następujące: „służą samokształceniu, rozwijają wiedzę zawodową” (94,8% 116.osobowej zbiorowości wypowiadającej się na ten temat, 23,3% odpowiadających uznało tę przyczynę za najważniejszą), „są pomocne w podnoszeniu kwalifikacji, doskonaleniu zawodowym” (odpowiednio: 81,9% i 16,4%), „pozwalają zorientować się w aktualnych problemach bibliotekarstwa współczesnego” (81,0% i 5,2%), „są w ogóle interesujące jako publikacje fachowo-zawodowe” (69,8% i 16,4%), „podpowiadają, co można przenieść na grunt swojej biblioteki” (67,2% i 2,6%), „dostarczają ciekawych informacji o środowisku zawodowym” (50% i 0,0%).

Tab. 10. Powody sięgania po wydawnictwa zwarte (w %)* N=116

Interesujące	Pomocne w podnoszeniu kwalifikacji, doskonaleniu	Służą samokształceniu	Przeniesienie na grunt biblioteki	Aktualne problemy bibliotekarskie	Informacje o środowisku
69,8	81,9	94,8	67,2	81,0	50,0

* Odsetki nie sumują się do 100%, możliwość wielokrotnego wyboru.

Listę tytułów książek SBP (lub nazwisk ich autorów), czytanych ostatnio, które były interesujące lub pomocne, zawiera zestawienie 4 i 5.

Bibliotekarze pedagogiczni wskazują przede wszystkim na książki z serii *Nauka-Dydaktyka-Praktyka*, w zestawieniu ujmującym książki powyżej 5 wskazań jest to seria dominująca (9 wskazań na 11). Warto także wskazać, że popularne i czytane są publikacje nowe, aktualne, prezentujące podsumowanie bieżących bibliotekarskich dokonań. Respondenci nie odwołują się do „bibliotekarskiej klasyki”, kanonu lektur zawodowych. Śledzą i czytają nowości. Natomiast najpopularniejszymi autorami są M. Antczak i A. Nowacka (18 wskazań), J. Wojciechowski (12), J. Kamieńska, B. Żołędowska-Król (10), B. Boryczka (9), J. Woźniak-Kasperek, J. Franke (9), B. Howorka, G. Leszczyński (po 8).

Zestawienie 4. Popularne książki (5 wskazań i powyżej)

L.p.	Autor	Tytuł	Seria	Rok wydania	Liczba wskazań		
					biblioteka główna	filia	ogółem
1	M. Kowalska	Dygitalizacja zbiorów bibliotek polskich	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 86	2007	6	1	7
2	J. Woźniak-Kasperek J. Franke	Biblioteki cyfrowe: projekty, realizacje, technologie: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 87	2007	7	2	9

3	M. Antczak A. Nowacka	Przypisy, powołania, bibliografia załącznikowa: jak tworzyć i stosować: podręcznik	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 99	2009	8	9	17
4	J. Woźniak- Kasperek M. Ochmański (pod. red)	Bibliografia: teoria, praktyka, dydaktyka: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 106	2009	5	1	6
5	H. Batorowska	Kultura informacyjna w perspektywie zmian w edukacji	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 107	2009	2	4	6
6	J. Kamieńska B. Żołędowska- Król (pod red.)	Jakość usług bibliotecznych w społeczeństwie informacyjnym: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 109	2009	3	4	7
7	G. Leszczyński	Bunt czytelników: proza inicjacyjna netgeneracji	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 111	2010	5	2	7
8	M. Kisilowska	Biblioteka w sieci - sieć w bibliotece: wybrane społeczne i kulturowe aspekty współczesnego bibliotekarstwa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 115	2010	5	2	7
9	J. Wojciechowski	Biblioteka w komunikacji publicznej	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 118	2010	4	5	9
10	B. Boryczka (pod red.)	E-learning wyzwaniem dla bibliotek: materiały z ogólnopolskiej konferencji, Elbląg, 23-34 września 2009 r.	Propozycje i Materiały; 79	2009	5	0	5
11	B. Howorka	Bibliotekarz i prawo: podstawowe informacje o prawie dla pracowników bibliotek	poza serią	2010	4	4	8

Zestawienie 5. Popularni autorzy/redaktorzy (wymienieni 3 razy i więcej)

Autor	Liczba wskazań		
	Biblioteka główna	filia	ogółem
J. Andrzejewska	4	2	6
M. Antczak A. Nowacka	9	9	18
B. Bartoszewicz-Fabiańska	4	0	4
H. Batorowska	2	4	6
I. Borecka	1	2	3
B. Boryczka	9	0	9
M. Drzewiecki	6	0	6
M. Góralska	3	1	4
B. Howorka	4	4	8
J. Kamieńska B. Żołędowska-Król	5	5	10
M. Kisilowska	5	2	7
M. Kowalska	6	1	7
G. Leszczyński	6	2	8
G. Lewandowicz-Nosal	1	2	3
J. Pacek	4	0	4
T. Pemmer Saetre G. Willars	1	2	3
R. Piotrowska	4	0	4

J. Wojciechowski	6	6	12
J. Woźniak-Kasperek J. Franke	7	2	9
J. Woźniak-Kasperek M. Ochmański	5	1	6
E. B. Zybert	4	3	7
Z. Żmigrodzki	4	1	5

Na pytanie o to, czy książki wydawane przez SBP były pomocne w pracy udzieliło odpowiedzi 108 ankietowanych (93,1% grupy czytających), w tym większość (84,3%) pozytywnej (negatywnej – 15,7%). Problemy, które rozwiązano dzięki pomocy książek, dotyczyły właściwie wszystkich aspektów pracy bibliotekarza i działalności instytucji: przede wszystkim opracowania („opracowanie w formacie MARC”; „zmiany w UKD”; „opracowanie rzeczowe”) i sporządzania bibliografii („zasady sporządzania opisu bibliograficznego”; „bibliografia załącznikowa”; „tworzenie bibliografii”), udostępniania („czytelnictwo dzieci i młodzieży”; „rola i zadania bibliotek w komunikacji publicznej”; „formy pracy z czytelnikiem”), nowych mediów w bibliotekach i komputeryzacji („skanowanie materiałów bibliotecznych”; „kopiowanie zbiorów audiowizualnych”; „digitalizacja zbiorów”; „technologie informacyjne w bibliotece”; „Biblioteki cyfrowe”) a także zagadnień prawnych, awansu zawodowego, e-learningu, marketingu w bibliotece itp.

Szczegółowe propozycje tematów, o których chcieliby przeczytać w wydawnictwach SBP, podało osiemnaście osób (14,0% całej populacji badanej). Obok kilku propozycji ogólnych („więcej form praktycznych”; „więcej konkretnych przykładów”; „problemy bibliotek pedagogicznych”) wymieniono przy tej okazji wiele problemów szczegółowych, o których chcieliby czytać respondenci. Wiele z nich dotyczyło opracowania („opracowanie rzeczowe zbiorów, szczególnie: hasła przedmiotowe po zmianach”; „język haseł przedmiotowych”; „komputerowe opracowanie zbiorów”), nowych technologii („Przewodniki po aktualnych internetowych źródłach informacji: opracowane w przejrzystym układzie, często uzupełniane, zmieniane i wznawiane”; „platformy edukacyjne – wykorzystanie ich w pracy biblioteki”; „Internet i jego zagrożenie dla wykorzystania zbiorów audiowizualnych w bibliotekach pedagogicznych”; „wykorzystanie Internetu w pracy nauczyciela-bibliotekarza”; „multimedia w pracy bibliotekarza”), promocji w bibliotece, zakupu („zakup zbiorów i prawo zamówień publicznych”), prawa autorskiego, współpracy ze środowiskiem, ewaluacji potrzeb czytelniczych.

Ankietowani uznają poradnik za najbardziej im odpowiadającą formę publikacji (85,0% z 120.osobowej grupy, która wyraziła pogląd na ten temat). Tematyka tych proponowanych poradników miałaby dotyczyć przede wszystkim opracowania („opracowanie, organizacja pracy”; „Opracowanie rzeczowe dokumentów”; „opisy dokumentów elektronicznych”; „Opracowanie JHP BN”), następnie udostępniania („Praca z użytkownikiem w bibliotece”;

„udostępnianie zbiorów”; „realizacja zajęć czytelniczych”), organizacji wystaw, spotkań autorskich, promocji biblioteki, zarządzania instytucją, prawa autorskiego, pozyskiwania sponsorów itp.

Wydawnictwami zawierającymi materiały konferencyjne i publikacjami naukowymi zainteresowanych jest znacznie mniej osób (odpowiednio: 25,0% i 40,8%).

7. Zainteresowanie badanych stroną internetową SBP

Wszyscy ankietowani mają swobodny dostęp do Internetu w pracy lub w domu. Ze strony internetowej SBP korzysta 87,6% badanych, nie korzysta zaś 12,4%. Niekorzystający najczęściej wyjaśniają to brakiem czasu, niewiedzą i brakiem zainteresowania akurat tą stroną („Przeoglądam inne strony”; „Fachową wiedzę czerpię z publikacji drukowanych”).

Odwiedzający stronę SBP (N=113) najczęściej robią to nieregularnie (85,8%; regularnie: 12,3%). Interesują ich najbardziej informacje o wydawnictwach SBP (68,1%) i serwis *Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP* (67,3%). Poszukują też informacji na temat szkoleń (63,7%) i bieżących wydarzeń (62,8%). Znacznie rzadziej korzystają z bazy adresowej SBP (19,5%), poszukują tam informacji na temat zagadnień prawnych (22,1%) i o konkursach (16,8%). Wiadomościami organizacyjnymi SBP zainteresowanych jest bardzo niewiele (5,3%), a raporty SBP czyta 4,4%. Strona zyskuje w zasadzie przychylne opinie (84,1%; „Jest świetna, przeglądam ją z przyjemnością i zawsze znajduję coś, co mnie zainspiruje do podejmowania kolejnych działań”); niezadowolonych jest 7,1%, a pozostali (8,8%) „nie mają zdania”.

Na temat treści, o które powinna zostać rozszerzona nowa strona SBP, wypowiada się 9 osób. Powinna, ich zdaniem, poruszać „rzeczywiste problemy: np. brak pieniędzy na książki, funkcjonowanie bibliotek, zagrożenia (e-booki), itp. Coraz mniej czytelników”; zawierać problematykę „związaną z pracą bibliotek pedagogicznych i szkolnych”; „proponując konferencje metodyczne dla nauczycieli-bibliotekarzy”; „bazę elektronicznych czasopism pedagogicznych”; dział o „awansie zawodowym dla bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych”; dział na temat technologii informacyjnych.

Podsumowanie

1. Charakterystyka badanych

W sondażu ankietowym uczestniczyło 211 osób zatrudnionych w sieci bibliotek pedagogicznych, przeważnie w bibliotekach głównych (66,3%), rzadziej w filiach (33,7%). Najwięcej respondentów (86, tzn. 40,8%) pracowało w placówkach położonych w miastach niewielkich, nie przekraczających 50 tys. mieszkańców. W wielkich miastach (powyżej 200 tys. mieszkańców) pracowało natomiast 22,7% ankietowanych, a 20,9% pochodziło z

miejsowości 50-100-tysięcznych. W swoich placówkach respondenci pełnili zazwyczaj rolę szeregowych pracowników (136 osób tzn. 64,4%), najczęściej działu udostępniania (23,7%), rzadziej działu gromadzenia i opracowania (16,6%; o ile w danej bibliotece w ogóle istniały wydzielone komórki organizacyjne: 36,5% ogółu próby nie podało takiej komórki). Stanowiska dyrektorów biblioteki centralnej piastowało 4,7% ogółu.

Badaną zbiorowość tworzą z reguły kobiety (92,0%), przeważnie w bibliotece pracujące długo (20-25 lat: 61,1%). Bibliotekarze ze stażem krótkim stanowili 38,9% próby. Osób młodych (do trzydziestu lat) było więc w badanej zbiorowości niewiele (18,0%), a przeważały w niej starsze, najczęściej w wieku średnim (41-50 lat – 47,1% próby). Do SBP należy co piąty ankietowany (19,0%), nieco częściej osoba z długim stażem (w tej grupie członków SBP było 20,9%), niż z krótkim (17,1%). Organizacja ta jest więc w zbiorowości bibliotekarzy z sieci placówek pedagogicznych zdecydowanie mniej popularna, niż wśród pracowników bibliotek publicznych (por. raport z analogicznych badań przeprowadzonych wśród bibliotekarzy publicznych).

Niemal wszyscy respondenci (98,6%) mają przygotowanie fachowe na poziomie wyższym (mniej więcej po połowie: studia bibliotekoznawcze magisterskie i podyplomowe) i to przeważnie zdobyte jeszcze przed podjęciem pracy zawodowej w bibliotekarstwie (58,2%; w grupie pracowników o niewielkim stażu odsetek ten wynosi 74,4%, wśród doświadczonych bibliotekarzy – 46,9%). Tworzą więc oni zbiorowość znacznie lepiej wykształconą od pracowników sieci bibliotek publicznych (tam osoby z kwalifikacjami zawodowymi stanowiły ok. 3/4 próby, przy czym wiele z nich legitymowało się wykształceniem bibliotekarskim na poziomie średnim): pod tym względem stanowią grupę elitarną.

Pracownicy sieci bibliotek pedagogicznych deklarują niemal bez wyjątku (98%) zadowolenie z pracy. Najwięcej satysfakcji przysparza im kontakt z klientelą, możliwość pomocy w wyszukaniu potrzebnej lektury (informacji). Dostęp do nowości wydawniczych, możliwość rozwoju zawodowego, dobra atmosfera w pracy – wszystkie te gratyfikacje są znacznie mniej ważne.

2. Postawy respondentów wobec oferty SBP

A. Udział w różnych formach doszkalania zawodowego w ostatnich dwóch latach deklaruje – zależnie od stażu zawodowego – 94-97% respondentów, przy czym mniej więcej co czwarty z nich (24,6%-27,5%) uczestniczył w szkoleniach zorganizowanych przez SBP. Najczęstszymi formami szkoleń były warsztaty i konferencje. Te pierwsze cieszą się największym uznaniem badanych: przede wszystkim dlatego, że tego typu zajęcia pozwalają na czynne uczestnictwo oraz łączą przekaz teoretyczny z doświadczeniem praktycznym. Sporą popularnością cieszy się również najmłodsza forma szkoleń: e-learning (wymienia ją

mniej więcej co piąty ankietowany) – z uwagi na dostępność i łatwość stosowania. Gotowość do uczestniczenia w dalszych szkoleniach wyrażają niemal wszyscy respondenci (94-96%), przede wszystkim w warsztatach, konferencjach i kursach doskonalących, a także w szkoleniach prowadzonych przez Internet (w e-learningu częściej młodzi pracownicy, niż doświadczeni). Problematyka budząca największe zainteresowanie w obu grupach ankietowanych to: wiedza dotycząca promocji biblioteki, marketingu, public relations i współpracy środowiskowej (3/4 odpowiadających) oraz wykorzystanie technologii informacyjno - komunikacyjnych (ok. 70%). Takie zagadnienia, jak: przygotowanie i prowadzenie e-learningu oraz prowadzenie badań (np. w zakresie jakości pracy) są z kolei zdecydowanie najmniej popularne.

B. Biblioteki pedagogiczne, w których pracują ankietowani, są dobrze zaopatrzone w periodyki fachowe wydawane przez SBP: „Poradnik Bibliotekarza” i „Bibliotekarz” są abonowane przez przeważającą większość placówek, a „Przeglądem Bibliotecznym” dysponuje ponad połowa. Pierwsze dwa tytuły są też powszechnie czytane („Poradnik” czytuje 91% młodych pracowników i 99% doświadczonych, „Bibliotekarza” – odpowiednio 85% i 82%). Recepja „Przeglądu” i – zwłaszcza – „Zagadnień Informacji Naukowej” – jest niższa, zawierają one bowiem wiele artykułów teoretycznych, niezwiązanych bezpośrednio z praktyką zawodową; czytelnictwo tych czasopism jest w obu grupach stażowych niższe, niż ich obecność w miejscu zatrudnienia. Ogólnie, czytelnictwo periodyków SBP w badanej zbiorowości jest bardziej intensywne, niż wśród bibliotekarzy publicznych, w obu próbach występuje jednakże charakterystyczna prawidłowość: w grupie pracowników młodszych stażem czytelnictwo dorywcze nawet najbardziej popularnych czasopism fachowych przeważa nad lekturą regularną. Natomiast bibliotekarze o długim stażu „Poradnik Bibliotekarza” i „Bibliotekarza” najczęściej czytują regularnie, dopiero w wypadku „Przeglądu” i „ZIN”u czytelnictwo nieregularne góruje nad stałym. Zakres treściowy najczęściej czytanych periodyków oceniany jest z reguły pozytywnie; nieco gorsze oceny zbierają dwa czasopisma trudniej dostępne i rzadziej czytane. Respondentom najczęściej brak w czytanych pismach fachowych artykułów związanych z praktyką zawodową w „ich” bibliotekach (najwięcej uwag dotyczy różnych aspektów udostępniania).

Periodyki SBP ukazujące się w formie elektronicznej dopiero zdobywają czytelników; większość odpowiadających woli wciąż drukowaną formę czasopism (ich zwolenników nieco więcej jest w grupie respondentów o długim stażu pracy).

C. Czytelnictwo wydawnictw książkowych SBP w omawianej zbiorowości przedstawia się następująco: w grupie osób z niższym stażem pracy nic nie czyta 17,3%, wśród doświadczonych bibliotekarzy – zaledwie 6,3% (jak zwykle młodzi czytają mniej). Najbardziej poczytne są książki z trzech serii wydawniczych SBP: *Nauka-Dydaktyka-Praktyka*, *Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza* i *Propozycje i Materiały*. Badani sięgają po tego typu

lektury w celach samokształceniowych, po to, by podnieść kwalifikacje fachowe, oraz po to, by nie utracić kontaktu z problemami współczesnego bibliotekarstwa. Respondenci najchętniej czytaliby poradniki na temat różnorodnych problemów praktycznych, na które natrafiają w pracy (70-80% poszczególnych grup stażowych). Publikacje naukowe budzą zainteresowanie ok. 40-50% ankietowanych (zależnie od okresu stażu), a antologie materiałów konferencyjnych zyskały uznanie co czwartego ankietowanego.

D. Internetowa strona SBP jest wśród ankietowanych bibliotekarzy z sieci bibliotek pedagogicznych bardzo popularna: zagląda do niej (z reguły nieregularnie) ponad 80% ogółu próby. Młodszych stażem najbardziej interesują informacje na temat wydarzeń bieżących i o szkoleniach, bardziej zaawansowanych latami pracy przyciągają informacje o wydawnictwach SBP i serwis Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP. Strona zyskuje na ogół przychylne opinie, szczególnie wśród doświadczonych bibliotekarzy.

Załączniki:

1. Zestawienie zbiorcze – tematyka kursów, w których respondenci brali udział
2. Zestawienie zbiorcze - popularne książki; popularni autorzy/redaktorzy
3. Kwestionariusz ankiety

Załącznik 1. Tematyka szkoleń odbytych przez bibliotekarzy pedagogicznych ze stażem do 5 lat

Tematyka szkoleń	Biblioteki główne N=53	Filie N=29	Ogółem
Dokształcanie zawodowe, „drabina awansu”	1	19	20
Nowa podstawa programowa	1	-	1
Awans zawodowy	-	4	4
Szkolenia i konferencje: rola bibliotek pedagogicznych, biblioteki szkolne.	-	15	15
Organizacja i zarządzanie	3	4	7
Zarządzanie w oświacie	2	-	2
Fundusze unijne w oświacie	1	-	1
Zarządzanie w bibliotece	-	1	1
Ewaluacja	-	3	3
Prawo	3	5	8
Prawo autorskie	3	4	7
Prawo biblioteczne	-	1	1
Warsztat bibliotekarski	14	20	34
Opracowanie rzeczowe i formalne, JHP, UKD	12	15	27
Bibliotekarstwo (nowoczesne usługi biblioteczne)	1	1	2
Otwarte zasoby edukacyjne	-	1	1
Badania czytelnicze	1	-	1
Metody aktywizujące w pracy bibliotekarza	-	3	3
Warsztat informacyjny	16	20	36
Obsługa programów komputerowych (Aleph, Prolib, Mak, Sowa, Excel)	-	7	7
Bezpieczeństwo w Internecie	-	2	2
E-learning	7	4	11
Serwisy, portale, Internet, bazy danych	3	2	5
Narzędzia wyszukiwania w Internecie	-	-	-
Nowe media w bibliotece	4	5	9
Kurs komputerowy	2	-	2
Psychologia, pedagogika	17	14	31
Pomoc dla ucznia (dysfunkcje), czytelnik o specjalnych potrzebach	4	4	8
Biblioterapia	13	6	19
Pedagogika zabawy	-	2	2
Metodyka pracy z czytelnikiem	-	2	2
Nowe technologie	11	6	17
Zastosowanie w bibliotekach technologii informatycznych	5	2	7
Biblioteki cyfrowe	4	4	8
Digitalizacja	2	-	2
Marketing	2	8	10
Public relations	-	5	5
Komunikacja interpersonalna	-	3	3
Marketing w bibliotece	2	-	2
Inne	8	2	10
Nowoczesna biblioteka w systemie oświaty	5	1	6
Europeistyka	-	1	1
Biblioteka w środowisku lokalnym	2	-	2
Nauka języka obcego	1	-	1

Bd	3	-	-
Załącznik nr 2. Tematyka szkoleń odbytych przez bibliotekarzy ze stażem 20-25 lat			
Tematyka szkoleń	Biblioteki główne N=81	Filie N=42	Ogółem
Dokształcanie zawodowe, „drabina awansu”	16	8	24
Nowa podstawa programowa	-	2	2
Zawód nauczyciela; wizerunek pracownika oświaty	1	2	3
Działalność koordynacyjna i dydaktyczna bibliotek pedagogicznych	1	3	4
Bibliotekarz – przewodnik po świecie wiedzy	2	1	3
Awans zawodowy	1	-	1
Szkolenia i konferencje metodyczne: rola bibliotek pedagogicznych, biblioteki szkolne	11	-	11
Organizacja i zarządzanie	24	9	33
Zarządzanie w oświacie	-	-	-
Fundusze unijne w oświacie	3	-	3
Zarządzanie w bibliotece	6	1	7
Kontrola zarządcza	3	1	4
Ewaluacja	12	7	19
Prawo	8	8	16
Prawo autorskie	6	4	10
Prawo biblioteczne	2	2	4
Prawo prasowe	-	1	1
Ochrona danych osobowych	-	1	1
Warsztat bibliotekarski	63	26	89
Opracowanie rzeczowe i formalne, JHP, UKD	44	14	58
Bibliotekarstwo (nowoczesne usługi biblioteczne)	14	1	15
Otwarte zasoby edukacyjne	-	-	-
Selekcja księgozbioru	-	3	3
Bibliografia	4	4	8
Badania czytelnicze	-	3	3
Metody aktywizujące w pracy bibliotekarza	1	1	2
Warsztat informacyjny	31	29	60
Obsługa programów komputerowych (Aleph, Prolib, Mak, Sowa, Excel)	11	11	22
Bezpieczeństwo w Internecie	-	2	2
E-learning	8	5	13
Serwisy, portale, Internet, bazy danych	3	2	5
Narzędzia wyszukiwania w Internecie	-	2	2
Nowe media w bibliotece	5	2	7
Techniki informacyjno-komunikacyjne	4	1	5
Zintegrowane systemy biblioteczne	-	2	2
Kurs komputerowy	-	2	2
Psychologia, pedagogika	24	18	42
Pomoc dla ucznia (dysfunkcje), czytelnik o specjalnych potrzebach	3	-	3
Biblioterapia	12	11	23
Pedagogika zabawy	-	2	2
Metodyka pracy z czytelnikiem	5	2	7
Inspirowanie postaw twórczych dzieci i młodzieży	1	2	3
Terapia w praktyce pedagogicznej	1	1	2
Doradztwo zawodowe	2	-	2
Nowe technologie	29	30	59
Zastosowanie w bibliotekach technologii informatycznych	16	25	41
Biblioteki cyfrowe	8	4	12
Digitalizacja	5	1	6

Marketing	12	8	20
Public relations	1	2	3
Komunikacja interpersonalna	4	3	7
Promocja bibliotek, pozyskiwanie środków	5	2	7
Marketing w bibliotece	2	1	3
Inne	12	8	20
Nowoczesna biblioteka w systemie oświaty	1	5	6
Europeistyka	-	-	-
Biblioteka w środowisku lokalnym	-	2	2
Regionalizacja w edukacji	-	-	-
Rynek książki	-	-	-
Nauka języka obcego	2	1	3
Inne	9	-	9
Bd	9		

Załącznik 3 Popularne książki (5 wskazań i powyżej) – wybory ankietowanych ze stażem **do 5 lat**

Autor	Tytuł	Seria	Rok wydania	Liczba wskazań		
				biblioteka główna	filie	ogółem
M. Antczak A. Nowacka	Przypisy, powołania, bibliografia załącznikowa: jak tworzyć i stosować: podręcznik	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 99	2009	1	6	7
M. Kowalska	Dygitalizacja zbiorów bibliotek polskich	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 86	2007	0	6	6
J. Wojciechowski	Biblioteka w komunikacji publicznej	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 118	2010	3	3	6
Z. Żmigrodzki (pod red.)	Bibliotekarstwo	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 29	1998	3	2	5
B. Howorka	Bibliotekarz i prawo: podstawowe informacje o prawie dla pracowników bibliotek	poza serią	2010	1	4	5

Załącznik 4. Popularni autorzy (wymienieni 3 razy i więcej) – wybory ankietowanych ze stażem **do 5 lat**

Autor	Tytuł	Seria	Rok wydania	Liczba wskazań		
				biblioteka główna	filie	ogółem
J. Andrzejewska	Edukacja czytelnicza i medialna: poradnik metodyczno-programowy dla wszystkich typów szkół i bibliotek	Biblioteczka "Poradnika Bibliotekarza"; 4	2003	1	0	1
J. Andrzejewska	Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka. T. 1, Organizacja biblioteki	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 16	1996	1	0	1
J. Andrzejewska	Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka. T. 2, Praca pedagogiczna biblioteki	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 17	1996	1	0	1
M. Antczak, A. Nowacka	Przypisy, powołania, bibliografia załącznikowa: jak tworzyć i stosować: podręcznik	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 99	2009	1	6	7
G. Bilska	Ściąga dla bibliotekarzy.	Biblioteczka	2011	2	1	3

	Strony www bibliotek, instytucji kultury, fundacji, serwisów informacyjnych, blogów, i inne adresy przydatne w codziennej pracy bibliotekarza	"Poradnika Bibliotekarza";13				
M. Drzewiecki (pod. red)	Biblioteka i informacja w systemie edukacji: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 1	1993	1	0	1
M. Drzewiecki	Biblioteka i informacja w środowisku współczesnej szkoły	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 50	2001	2	0	2
M. Drzewiecki red. tomu	Nowoczesna biblioteka: materiały z ogólnopolskiej, przedzjazdowej Konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Konstancin-Jeziorna, 29-30 maja 2009 r.	Propozycje i Materiały; 78	2009	0	1	1
B. Howorka	Prawo autorskie w działalności bibliotekarskiej	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 23	1997	1	0	1
B. Howorka	Bibliotekarz i prawo: podstawowe informacje o prawie dla pracowników bibliotek	poza serią	2010	1	4	5
M. Kowalska	Dygitalizacja zbiorów bibliotek polskich	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 86	2007	0	6	6
B. Sosińska-Kalata K. Materska W. Gliński	Spółczesność informacyjna i jego technologie : praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 70	2004	0	1	1
B. Sosińska-Kalata	UKD w środowisku komputerowym: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 72	2004	0	1	1
B. Sosińska-Kalata M. Przastek-Samokowa	Od informacji naukowej do technologii społeczeństwa informacyjnego: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 78	2005	0	1	1
J. Wojciechowski	Praca z użytkownikiem w bibliotece	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 41	2000	1	2	3
J. Wojciechowski	Biblioteka w komunikacji publicznej	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 118	2010	3	3	6
M. Zając E. B. Zybert	Biblioteki w systemie kultury jednoczącej się Europy: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 95	2007	1	1	2
E. B. Zybert (pod red.)	Biblioteka w otoczeniu społecznym: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 40	2000	2	0	2
E.B. Zybert D. Grabowska pod. red.	Książka, biblioteka, informacja w kręgu kultury i edukacji: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 104	2008	0	1	1
Z. Żmigrodzki (pod red.)	Bibliotekarstwo	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 29	1998	3	2	5
Z. Żmigrodzki (pod red.)	Bibliografia: metodyka i organizacja	Nauka, Dydaktyka,	2000	1	0	1

		Praktyka; 38				
--	--	--------------	--	--	--	--

Popularne książki (5 wskazań i powyżej) – staż 20-25 lat

Autor	Tytuł	Seria	Rok wydania	Liczba wskazań		
				biblioteka główna	filia	ogółem
M. Kowalska	Dygitalizacja zbiorów bibliotek polskich	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 86	2007	6	1	7
J. Woźniak-Kasperek J. Franke	Biblioteki cyfrowe: projekty, realizacje, technologie: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 87	2007	7	2	9
M. Antczak A. Nowacka	Przypisy, powołania, bibliografia załącznikowa: jak tworzyć i stosować: podręcznik	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 99	2009	8	9	17
J. Woźniak-Kasperek M. Ochmański (pod. red)	Bibliografia: teoria, praktyka, dydaktyka: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 106	2009	5	1	6
H. Batorowska	Kultura informacyjna w perspektywie zmian w edukacji	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 107	2009	2	4	6
J. Kamińska B. Żołędowska-Król (pod red.)	Jakość usług bibliotecznych w społeczeństwie informacyjnym: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 109	2009	3	4	7
G. Leszczyński	Bunt czytelników: proza inicjacyjna netgeneracji	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 111	2010	5	2	7
M. Kisilowska	Biblioteka w sieci - sieć w bibliotece: wybrane społeczne i kulturowe aspekty współczesnego bibliotekarstwa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 115	2010	5	2	7
J. Wojciechowski	Biblioteka w komunikacji publicznej	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 118	2010	4	5	9
B. Boryczka (pod red.)	E-learning wyzwaniem dla bibliotek: materiały z ogólnopolskiej konferencji, Elbląg, 23-34 września 2009 r.	Propozycje i Materiały; 79	2009	5	0	5
B. Howorka	Bibliotekarz i prawo: podstawowe informacje o prawie dla pracowników bibliotek	poza serię	2010	4	4	8

Załącznik 5. Popularni autorzy (3 wskazania i powyżej - staż 20-25 lat

Autor	Tytuł	Seria	Rok wydania	Liczba wskazań		
				biblioteka główna	filia	ogółem
J. Andrzejewska	Edukacja czytelnicza i medialna: poradnik metodyczno-programowy dla wszystkich	Biblioteczka "Poradnika Bibliotekarza	2003	1	0	1

	typów szkół i bibliotek	"; 4				
J. Andrzejewska	Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka. T. 1, Organizacja biblioteki	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 16	1996	1	1	2
J. Andrzejewska	Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka. T. 2, Praca pedagogiczna biblioteki	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 17	1996	1	1	2
J. Andrzejewska				1	0	1
M. Antczak A. Nowacka	Przypisy, powołania, bibliografia załącznikowa: jak tworzyć i stosować: podręcznik	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 99	2009	8	9	17
M. Antczak				1	0	1
B. Bartoszewicz- Fabińska	Adaptacja formatu MARC 21 dla bibliografii regionalnej	Propozycje i Materiały; 58	2003	4	0	4
H. Batorowska	Kultura informacyjna w perspektywie zmian w edukacji	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 107	2009	2	4	6
I. Borecka	Biblioterapia: teoria i praktyka: poradnik	Propozycje i Materiały; 46	2001	1	2	3
B. Boryczka (pod red.)	E-learning wyzwaniem dla bibliotek: materiały z ogólnopolskiej konferencji, Elbląg, 23-34 września 2009 r.	Propozycje i Materiały; 79	2009	5	0	5
B. Boryczka (pod red.)	E-learning - nowe aspekty: materiały z ogólnopolskiej konferencji, Warszawa, 14-15 września 2010 r.	Propozycje i Materiały; 80	2011	4	0	4
M. Drzewiecki (red. tomu)	Nowoczesna biblioteka: materiały z ogólnopolskiej, przedjazdowej Konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Konstancin-Jeziorna, 29-30 maja 2009 r.	Propozycje i Materiały; 78	2009	4	0	4
M. Drzewiecki				2	0	2
M. Góralska	Książki, nowe media i ich czasoprzestrzenie	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 108	2009	3	1	4
B. Howorka	Bibliotekarz i prawo: podstawowe informacje o prawie dla pracowników bibliotek	poza serię	2010	4	4	8
J. Kamieńska B. Żołędowska- Król (pod red.)	Zarządzanie kadrami w bibliotece: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 97	2011	2	1	3
J. Kamieńska B. Żołędowska- Król (pod red.)	Jakość usług bibliotecznych w społeczeństwie informacyjnym: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 109	2009	3	4	7
M. Kisilowska	Biblioteka w sieci - sieć w bibliotece: wybrane społeczne i kulturowe aspekty współczesnego bibliotekarstwa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 115	2010	5	2	7
M. Kowalska	Dygitalizacja zbiorów bibliotek polskich	Nauka, Dydaktyka,	2007	6	1	7

		Praktyka; 86				
G. Leszczyński	Bunt czytelników: proza inicjacyjna netgeneracji	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 111	2010	5	2	7
G. Leszczyński				1	0	1
G. Lewandowicz-Nosal	Biblioteki dla dzieci wczoraj i dziś	Biblioteczka "Poradnika Bibliotekarza"; 11	2008	0	1	1
G. Lewandowicz-Nosal (pod red.)	Internet w bibliotece dla dzieci i młodzieży: od teorii do praktyki: poradnik: praca zbiorowa	Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza; 12	2009	0	1	1
G. Lewandowicz-Nosal E. B. Zybert (pod red.)	Dzieci, młodzież - Internet - biblioteka: wytyczne IFLA Sekcji Bibliotek dla Dzieci i Młodzieży	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 110	2009	1	0	1
J. Pacek	Bibliografia w zmieniającym się środowisku informacyjnym	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 120	2010	4	0	4
T. Pemmer Saetre G. Willars	Biblioteki szkolne: wytyczne IFLA/UNESCO	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 60	2003	1	2	3
R. Piotrowska	Edukacja informacyjna w polskiej szkole	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 123	2011	4	0	4
J. Wojciechowski	Praca z użytkownikiem w bibliotece	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 41	2000	0	1	1
J. Wojciechowski	Biblioteka w komunikacji publicznej	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 118	2010	4	5	9
J. Wojciechowski				2	0	2
J. Woźniak-Kasperek J. Franke	Biblioteki cyfrowe: projekty, realizacje, technologie: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 87	2007	7	2	9
J. Woźniak-Kasperek M. Ochmański (pod. red)	Bibliografia: teoria, praktyka, dydaktyka: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 106	2009	5	1	6
J. Woźniak-Kasperek P. Bierczyński	Opracowanie rzeczowe: praca zbiorowa	Propozycje i Materiały; 64	2006	1	0	1
M. Zając E. B. Zybert	Biblioteki w systemie kultury jednoczącej się Europy: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 95	2007	1	0	1
E. B. Zybert (pod red.)	Biblioteka w otoczeniu społecznym: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 40	2000	0	1	1
E. B. Zybert (pod red.)	Książka i biblioteka w środowisku edukacyjnym: praca zbiorowa	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 49	2002	0	2	2
E. B. Zybert	Kultura organizacyjna w bibliotekach: nowe i stare idee w zarządzaniu biblioteką	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 69	2004	1	0	1

E. B. Zybert				2	0	2
Z. Żmigrodzki (pod red.)	Bibliotekarstwo	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 29	1998	2	1	3
Z. Żmigrodzki (pod red.)	Bibliografia: metodyka i organizacja	Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 38	2000	1	0	1
Z. Żmigrodzki				1	0	1

ANKIETA

Szanowna Pani, Szanowny Panie,

Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich zwraca się z uprzejmą prośbą o wypełnienie kwestionariusza ankiety, przygotowanego na potrzeby jednego z projektów SBP, realizowanego w ramach „Strategii SBP na lata 2010-2021”. Projekt jest współfinansowany przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Zbadanie potrzeb pracowników bibliotek i informacji, którzy mają staż w bibliotekarstwie do 5 lat lub od 20 do 25 lat, w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego, form imprez, tematyki wydawnictw SBP oraz informacji dostępnej na platformie cyfrowej, ma pomóc Stowarzyszeniu w wykreowaniu nowych form współpracy z odbiorcą swoich usług. Mamy nadzieję, że wypracowane w wyniku badania nowe propozycje współpracy będą służyły całemu środowisku. Prosimy o udzielenie szczerych i wyczerpujących odpowiedzi. Ankieta jest anonimowa, a wypowiedzi Państwa posłużą wyłącznie do celów badawczych.

Dziękujemy!

I. Kształcenie zawodowe

1. Proszę określić miejsce swojej pracy (proszę podkreślić stosowną informację w punkcie a i b):

a.

- biblioteka główna/centralna (jaka? np. pedagogiczna, naukowa, uczelniana) .....
- filia/oddział biblioteki głównej
- inna forma (jaka?, np. biblioteka wydziałowa/institutowa) .....

b.

dział/komórka organizacyjna w bibliotece głównej, filii/oddziale biblioteki głównej (np. dział opracowania).....

2. Jak jest Pana/i wykształcenie ogólne?

- średnie ogólne
- średnie techniczne
- wyższe (jakie?) .....

3. Czy posiada Pan/i wykształcenie bibliotekarskie?

- TAK NIE

4. Jeśli TAK, to jakie:

- wyższe magisterskie wyższe zawodowe z tytułem licencjata
 wyższe podyplomowe średnie bibliotekarskie
(studium bibliotekarskie, policealne)
 inne (jakie?) .....

5. Czy, podejmując po raz pierwszy pracę w bibliotece, miał/a Pan/i kwalifikacje bibliotekarskie?

- TAK NIE

6. Czy uzupełniał/a Pan/i kwalifikacje bibliotekarskie w ciągu ostatnich dwóch lat?

- TAK NIE

7. Czy w ciągu ostatnich dwóch lat brał/a Pan/i udział w różnych formach doskonalenia zawodowego i szkoleniach ?

- TAK NIE

Jeśli TAK, to:

8. Jaka była ich formuła? (proszę zaznaczyć wszystkie formy, w których Pan/i uczestniczył/a)

- konferencja seminarium warsztaty
 wyjazdy studyjne (zagraniczne) wyjazdy studyjne (krajowe)
 staże (krajowe) staże (zagraniczne)
 kursy doskonalące e-learning
 inne (jakie?) .....

9. Jakiej dotyczyły tematyki?

.....
.....
.....

10. Czy któreś z tych szkoleń, w których Pan/i uczestniczyła organizowało SBP?

- TAK NIE Trudno powiedzieć

Jeśli Tak, to czego dotyczyły?

.....
.....

11. Czy jest Pan/i zainteresowany/a udziałem w różnych formach podnoszenia swojej wiedzy zawodowej?

TAK

NIE

Jeśli TAK, to:

12. Jaka forma doskonalenia zawodowego (wymieniona w pytaniu 8) najbardziej Panu/i odpowiada i dlaczego?

.....
.....
.....

13. Jaka problematyka by Pana/Panią interesowała? *(proszę zaznaczyć wszystkie interesujące możliwości)*

- z zakresu prawa, zarządzania, finansowania oraz pozyskiwania funduszy
- prowadzenie badań, np. w zakresie ewaluacji wewnętrznej, jakości pracy
- promocja biblioteki, marketing, public relations, współpraca środowiskowa (z różnymi instytucjami, grupami, stowarzyszeniami, władzami samorządowymi),
- warsztat bibliotekarski (np. opracowanie formalne i rzeczowe, działalność informacyjna itp.)
- przygotowanie i realizacja szkoleń e-learningowych
- przygotowanie i prowadzenie szkoleń dla użytkowników bibliotek
- przygotowanie i prowadzenie różnych form aktywizujących np. lekcji bibliotecznych
- z zakresu psychologii, pedagogiki, relacji interpersonalnych, radzenia sobie w różnych społecznych sytuacjach
- wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (programy komputerowe, strony www, fora, blogi, komunikatory itp.)
- zagadnienia związane z digitalizacją, tworzeniem zasobów elektronicznych, bibliotek cyfrowych
- inne (jakie?) .....

14. Czy uczestniczył/ła by Pan/i w szkoleniach poprzez Internet (e-learningu, kursach internetowych dla bibliotekarzy?)

TAK

NIE

15. Czego brakuje w ofercie doskonalenia zawodowego oraz szkoleń organizowanych przez SBP?

.....
.....

II. Czasopisma bibliotekarskie

1. Czy biblioteka/filia/oddział, w której Pan/i pracuje, prenumeruje niżej wymienione czasopisma bibliotekarskie?

- Bibliotekarz* TAK NIE
Poradnik Bibliotekarza TAK NIE
Przegląd Biblioteczny TAK NIE
Zagadnienia Informacji Naukowej TAK NIE

2. Czy czyta Pan/i wymienione poniżej czasopisma? (proszę wstawić X w odpowiednim miejscu)

Czy czyta Pan/i	Bibliotekarza	Poradnik Bibliotekarza	Przegląd Biblioteczny	Zagadnienia Informacji Naukowej
Tak, regularnie				
Tak, nieregularnie				
Nie				

3. Czy korzysta Pan/i z elektronicznej postaci (retrospektywnych roczników)?

- Bibliotekarza* TAK NIE
Poradnika Bibliotekarza TAK NIE

4. Czy czyta Pan/i pozostałe niżej wymienione czasopisma SBP ukazujące się w formie elektronicznej?

- Newsletter/Ekspres ZG SBP* TAK NIE
Biuletyn Informacyjny ZG SBP TAK NIE

5. Jeśli czytuje Pan/i jakiegokolwiek czasopisma SBP, to jaką postać/ formę publikacji czasopism Pan/i preferuje?

- drukowaną elektroniczną/cyfrową korzystam z obu

6. Jeśli czytuje Pan/i jakiegokolwiek czasopisma SBP, to czy odpowiada Panu/i zakres poruszanych problemów z punktu widzenia wykonywanej pracy? (w poniższej tabeli proszę wstawić krzyżyki w odpowiednim miejscu)

Zakres	Bibliotekarz	Poradnik	Przegląd	Zagadnienia
--------	--------------	----------	----------	-------------

problemów związanych z moją pracą		Bibliotekarza	Biblioteczny	Informacji Naukowej
Odpowiada mi				
Nie odpowiada mi				
Nie mam zdania				

Proszę wskazać, jakich zagadnień zawodowych odczuwa Pan/i brak w wyżej wymienionych czasopismach .....

.....

.....

III. Wydawnictwa książkowe

1. Czy czytuje Pan/i książki z następujących serii wydawanych przez SBP:

<i>Nauka-Dydaktyka-Praktyka</i>	☐ TAK	☐ NIE
<i>Propozycje i Materiały</i>	☐ TAK	☐ NIE
<i>Formaty, Kartoteki (FO-KA)</i>	☐ TAK	☐ NIE
<i>Bibliotekarze polscy we wspomnieniach współczesnych</i>	☐ TAK	☐ NIE
<i>Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza</i>	☐ TAK	☐ NIE
Publikacje spoza serii	☐ TAK	☐ NIE

Jeśli TAK, to:

2. Z jakich powodów sięga Pan/i po wydawnictwa zwarte SBP? (*proszę zaznaczyć wszystkie istotne dla Pana/i powody i ponumerować wg ważności, gdzie „1” oznacza możliwość najważniejszą*)

- są w ogóle interesujące jako publikacje fachowo-zawodowe
- są pomocne w podnoszeniu kwalifikacji, doskonaleniu zawodowym
- służą samokształceniu, rozwijają wiedzę zawodową
- podpowiadają mi, co można przenieść na grunt mojej biblioteki
- pozwalają zorientować się w aktualnych problemach bibliotekarstwa współczesnego
- dostarczają ciekawych informacji o moim środowisku zawodowym, ludziach z nim związanych
- inne, jakie? .....

3. Które z wydawnictw zwartych wydanych przez SBP zainteresowały Pana/ią ostatnio, były przydatne w pracy lub podnoszeniu kwalifikacji? (*proszę podać tytuł/tytuły, ew. autora*)

.....

.....

.....

.....

4. Czy w publikacjach zwartych SBP znajduje Pan/i odpowiedzi na problemy dotyczące bezpośrednio wykonywanej pracy?

TAK (proszę wymienić, jakie to były problemy).....

.....

NIE

5. Czy może Pan/i wskazać, o jaką problematykę należałoby je uzupełnić?

.....

.....

6. Jaka forma publikacji zwartych jest dla Pana/i najbardziej interesująca:

poradnik, na temat problemów praktycznych (jakich?) .....

materiały z konferencji

publikacje naukowe, problemowe

inna, jaka? .....

7. Czy docierają do Pana/i informacje o nowościach wydawniczych SBP?

TAK

NIE

IV. Platforma SBP

1. Czy ma Pan/i swobodny dostęp do Internetu w pracy lub w domu?

TAK

NIE

2. Jeśli ma Pan/i swobodny dostęp do Internetu, to czy przegląda Pan/i stronę internetową SBP?

TAK

NIE

Jeśli NIE, to dlaczego? .....

.....

Jeśli TAK, to:

3. Czy przegląda ją Pan/i (proszę zaznaczyć)

regularnie

nieregularnie

4. Z jakich informacji zamieszczonych na stronie SBP najczęściej Pan/i korzystał/a?

o wydawnictwach SBP

o bieżących wydarzeniach, aktualnościach

o działalności okręgów, sekcji, komisji, zespołów SBP

z raportów i biuletynów SBP

o konferencjach, warsztatach

o konkursach

bazy adresowej bibliotek

z zagadnień prawnych

forum dyskusyjnego

innych (jakich) .....

5. Czy zakres podawanych tam informacji jest według Pana/i zadowalający?

- TAK   NIE   Nie mam zdania

6. O jakie elementy, działy, problematykę powinna zostać, Pana/i zdaniem, wzbogacona nowa strona www SBP?

.....
.....

IV. Samopoczucie zawodowe

1. Czy jest Pan/i zadowolony/a z pracy w bibliotece?

- Tak   Nie

Jeśli tak, to co daje Panu/i najwięcej satysfakcji.....

.....

Jeśli nie, to dlaczego .....

2. Czy myśli Pan/i o zmianie zatrudnienia?

- TAK   NIE

Metryczka

1. Proszę zakreślić wielkość miejscowości (liczbę mieszkańców), w której znajduje się Pana/i biblioteka:

- do 50 000 mieszkańców   50 001 – 100 000 mieszkańców
 100 001 – 200 000 mieszkańców   powyżej 200 000 mieszkańców

2. Proszę podać staż pracy w bibliotekarstwie:

- do 5 lat   20-25 lat

3. Proszę określić, jaką funkcję pełni Pan/i w bibliotece?

- dyrektor/kierownik biblioteki   kierownik działu/ oddziału, sekcji
 kierownik filii/biblioteki wydziałowej, instytutowej
 samodzielne stanowisko   pracownik
 inne

4. Wiek

- do 25 lat   26-30 lat
 31-40 lat   41-50 lat
 51-60 lat   powyżej 60 lat

5. Płeć

Kobieta

Mężczyzna

6. Czy jest Pan/i członkiem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich?

TAK

NIE